

KIELIKESKUSUUTISIA

LANGUAGE CENTRE NEWS

N:o 4/1988
HUHTIKUU - APRIL

RAPORTEJA - REPORTS

Hilkka Oksanen: Kirjallisen viestinnän opettajien päivät Tampereella 19. - 20.2.1988	3
Esko Koivusalo: Pitääkö yliopistossa opettaa kirjoittamista?	5
Matti Leinonen: Tieteellisestä tiedosta kaiken kansan tiedoksi	9
Pirkko Muikko: Alustus Viestinnän opettajien neuvottelupäivillä 19. - 20.2.1988	11
Paula Sajavaara: Pääkäsitteen haltuunottoa: ensimmäisenä vaiheena kuutiopeli	13
Anneli Kauppinen: Miten referointia pitäisi opettaa?	14
Jorma Immonen: Puheviestinnän yleisopintokurssien opetuksesta Turun yliopistossa	16
Anne Alanne - Kristiina Suihko: Puheviestinnän opettajana Jyväskylän yliopiston kielikeskuksessa	19
Mirja Kontio: Puheviestintä Kuopion yliopistossa	21
Englannin tekstinymmärtämisen opettajia koolla	23

KIRJAKATSAUS - BOOKSBRIEFLY

Writing with a "Pro"	26
Kirjoittajan opas	27

TIEDOTUKSIA - INFORMATION

Korkeakoulujen kielikeskuksen nauhoitepalvelu tiedottaa	29
Uutuuksia Korkeakoulujen kielikeskuksen julkaisuja -sarjassa	30
Rencontre Nordique d'enseignants de français	34
AFinLAn syyssymposiumi 19-20.11.1988	38
Nordiskt symposium om skrivande (ASLA)	39

ENGLISH SUMMARY	42
-----------------	----

Korkeakoulujen kielikeskus
Jyväskylän yliopisto
40100 JYVÄSKYLÄ 10

Language Centre for Finnish Universities
University of Jyväskylä
SF-40100 JYVÄSKYLÄ 10
Finland
ISSN 0358-2027

KORKEAKOULUJEN KIELIKESKUS
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Vastaava toimittaja / Managing editor: Tuija Nikko
Toimittaja / Editor, Reviews editor: Minna-Riitta Pöyhönen

Korkeakoulujen kielikeskus

Postiosoite / Postal address: Käyntiosoite / Street address:
Seminaarinkatu 15 Tourulantie 11
40100 JYVÄSKYLÄ 40100 JYVÄSKYLÄ

Puh. / Tel. 291 211 (vaihte / switchboard)
292 880 Nikko
292 881 Kinnunen, Salo (kanslia, julkaisujen myynti)
292 882 Laihiala-Kankainen
292 884 May, Valtanen
292 885 Ylönen, Kudyba-Lindell
292 886 Tumpila, Kyppö (nauhoitepalvelu)
292 887 Pakkanen
292 888 Dépée
292 889 Martin
292 876 Huhta
292 877 Pöyhönen
292 878 Sikanen
292 879 Helin

Ilmoitushinnat kaupallisille ilmoituksille 1988:

1/1 sivu 2 350 mk
2/3 1 750 mk
1/2 1 500 mk
1/3 1 150 mk

KIELI SE ON SUOMEN KIELIKIN

Kielikeskusten vieraiden kielten sorinan seasta on tarkkaavainen kuulija saattanut löytää jotakin tuttuakin: kielikeskuksissa opetetaan myös suomea. Tavallisimmin suomen kielen opetus jakautuu äidinkielen opintoihin ja ulkomaalaisille tarkoitettuihin kursseihin. KIELIKESKUSUUTISIA keskittyy tässä numerossa äidinkielen opetukseen eli kirjoitusviestintään ja puheviestintään.

Kirjoitusviestinnän eli kirjallisen viestinnän opettajat olivat helmikuussa koolla Tampereella. Useimmat tämän numeron kirjoitukset ovat näillä päivillä pidettyjen esitysten tiivistelmiä.

Äidinkielen kurssien luku- ja tuntimäärät vaihtelevat eri korkeakouluissa ja eri tiedekunnissa yhdestä muutaman tunnin luennosta monen peräkkäisen harjoituskurssin kokonaisuuteen. On niitäkin opiskelijoita, jotka eivät saa äidinkielen opetusta lainkaan. Valtaosa kuuntelee kirjallisen viestinnän luentosarjan ja harjoittelee sitten yhtä tai paria kirjoitelmatyyppejä.

Kirjoittamisen opetuksen tavoitteet ovat samalla tavalla kaksitahoiset kuin vieraiden kielten opetuksenkin: on opetettava ne taidot, jotka opiskelija tarvitsee opinnoissaan, ja ne taidot, joilla selviydytään työelämässä. Opiskelun vaatimat kirjoitustaidot ovat jotenkin kuviteltavissa: tenttivastauksia ja opinnäytteitä. Työelämän vaatimuksia on mahdoton tarkoin ennustaa edes niillä aloilla, jotka valmistavat tiettyyn ammattiin, yleis-humanisteista tai yhteiskuntatieteilijöistä nyt puhumattakaan. Niinpä opetuksessa on pakko keskittyä niihin taitoihin, jotka jokaisen akateemisen kansalaisen on hallittava. Burokratia vaatii asioidenkirjoituksia ja työssä kuin työssä joutuu kokoamaan tietoa eri lähteistä ja välittämään sitä muille referoimalla. Mielipiteitä täytyy osata ilmaista ja perustella.

Taito ilmaista itseään sekä kirjallisesti että suullisesti on työväline, mutta myös vaikuttamisen väline. Sunpeinkaan putkikoulutus ei vapauta ihmistä yhteiskunnallisesta vastuusta, vaan sen kantamiseen tarvittavat taidot on jokaisen koulutuksensa aikana hankittava.

Kaikissa maamme korkeakouluissa opetetaan yleisopintoihin liittyvänä puheviestintää. Osan tästä opetuksesta hoitavat kielikeskukset, osan puheviestinnän ainelaitokset, osan tiedekuntien palkkaamat tuntiopettajat.

Puheviestinnän yleisopinnot ovat saaneet alkunsa äidinkielen opettajilta vaadittavasta "kaunoluvun ja puhetekniikan tutkinnosta". Ajan ja tutkinnon-uudistuksen myötä myös muut opiskelijat saivat mahdollisuuden osallistua puheviestinnän opetukseen korkeakouluissa. Nykyisin puheviestinnän kurssi kuuluu lähes jokaisen koulutusalan tutkintovaatimuksiin osana pakollisia yleisopintoja. Lääketieteen lisensiaatin tutkintoa suorittavat opiskelijat ovat ainoa yhtenäinen opiskelijaryhmä, jolta ei vaadita lainkaan puheviestinnän opintoja. Tämä näyttääkin olevan selvä puute tutkintovaatimuksissa, sillä puheviestintätaidot ovat mitä ilmeisimmin erittäin keskeisiä lääkärin tulevan ammatin kannalta.

Puheviestinnän yleisopintokurssien laajuus vaihtelee eri korkeakouluissa, mutta yleisimmin ne ovat yhden opintoviikon laajuisia ja sisältävät lyhyen luento-osuuden ja harjoituksia. Myös puheviestinnän opetuksen tavoitteet ovat kaksitahoiset: opetuksen on kehitettävä sekä opiskelussa että työelämässä tarvittavia taitoja.

Yleisimmät sisällöt puheviestinnän yleisopintokursseilla ovat kokous- ja neuvottelutaitojen harjoittelu, yksilöharjoitukset (esim. esittelyt, selostukset) ja puhetekniset harjoitukset. Luento-osuus sisältää usein yleistä tietoa ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Kurssien sisällöt painottuvat tietysti eri tavalla opiskelijoiden mukaan: insinööreille ja taloustieteilijöille enemmän kokous- ja neuvottelutaitoa, lastentarhanopettajille sadun tulkintaa, aineenopettajille äänenkäyttöä jne.

Puheviestinnän yleisopinto-opettajan työ on vaativaa ja antoisaa, koska opiskelijoita on paljon ja opetusta täytyy eriyttää opiskelijoiden mukaan. Opettajien työtä hankaloittavat kuitenkin usein suuret harjoitusryhmät ja epätarkoituksenmukaiset tilat ja välineet. Monet puheviestinnän opettajat ovat sivutoimisia, mikä aiheuttaa omat ongelmansa. Tässä Kielikeskus uutisten numerossa puheviestinnän opettajat kertovat työnsä arkipäivästä.

Maisa Martin

Minna-Riitta Pöyhönen

RAPORTTEJA - REPORTS

Hilkka Oksanen
Vaasan korkeakoulu

KIRJALLISEN VIESTINNÄN OPETTAJIEN PÄIVÄT TAMPEREELLA 19. - 20.2.1988

Kirjallisen viestinnän opettajat kokoontuivat Tampereen yliopistoon keskustelemaan alan opetuksesta. Päivillä esitelmöivät Esko Koivusalo, Matti Leinonen ja Anneli Kauppinen. Ilmoittautuneita oli 28 kymmenestä yliopistosta ja korkeakoulusta. Emännöimisestä vastasi Taimi Pulkkinen; hänelle sydämelliset kiitokset huolenpidosta.

Ensimmäisenä päivänä työskentelimme sekä yhdessä että ryhminä pohtien kypsyyskokeita. Yritimme hahmotella eri korkeakouluihin mahdollisimman yhtenäistä käytäntöä. Jakaannuimme ryhmiin, joista toisessa käytiin vilkasta keskustelua hylkäyskriteereistä. Toinen ryhmä taas valmisteli ohjeita kypsyyskokeiden tehtävänantoon. Maisa Martin teki tiivistelmän, joka on jo lähetetty yliopistojen ja korkeakoulujen viestinnän opettajille. Kukin voi tahollaan tiedottaa sopivalla tavalla näistä ohjeista asianosaisille; ohjeita on saatavissa Maisa Martinilta Korkeakoulujen kielikeskuksesta.

Esko Koivusalon esitelmän teemaksi oli merkitty "Pitäisikö kirjoittamista opettaa (vielä korkeakoulussakin)". Akateeminen asiaproosa on erilaista kuin kirjoitteet, joihin opiskelijat perehtyvät lukiossa. Tutkimuksessa omaksutaan sisältö, mutta muotoa ja sisältöä ei voi kirjoitustehtävissä erottaa. Päävastuu on kullakin akateemisella opettajalla, sillä kirjoitustehtävät ovat osa alan oppisisältöä. - Kirjoitusviestintää opettavat saivat teoreettista näkemystä, mutta kiinnostavaa teemaa sivuttiin opetuksen kannalta vain pinnallisesti. Esitelmästä jäi kaipaamaan

viestinnällistä näkökulmaa. Sitä, mitä kirjoittamisen opetuksesta puhuttiin, oli jo käsitelty aikaisemmin.

Matti Leinosen aiheena oli tieteen popularisoiminen. Koska puhuja itse oli vaihdellut kirjoitustyyliään tieteen kielestä kansanomaiseen tieteeseen, jopa pakinointiin, näkökulma oli tuore ja omakohtainen. Kiinnostavaa oli myös pohdinta, mikä panee ihmisen kirjoittamaan. Matti Leinonen käsitteli lisäksi oppikirjojen kieltä. Hänestä ongelmana on "tykittäminen": hakkaava päälauseisuus, joka virkkeessä uutta asiaa. Hän havainnollisti hausvasti. Esitys tempasi mukaan, koska se oli selkeä ja konkreettinen ja vastasi odotuksia.

Lauantaina Pirkko Muikku ja Paula Sajavaara kertoivat työtavoista, joita he olivat menestyksekkäästi kokeilleet. Pirkko Muikku näytti monistein ja kalvoin, miten tekstin analysointia voidaan opettaa. Opetettavina asioina olivat koheesio, samaviitteisyys ja sidossuhteet. Tekstilinqvistiikan käsittein osoitetaan, miten syntyy ehyt ja toimiva teksti. Toisena esimerkkinä hänellä oli lakitekstin kausaalisuhteiden osoittaminen. Esitys oli käytännönläheinen. Tekstin analysoinnin opettamisesta syntyikin ytimekäs kuva.

Myös Paula Sajavaara kertoi tekstin tuottamisesta. Hän nimitti opetustapaansa silmukoinniksi. Ideana on välttää väljää tuotosta ja pyrkiä sen sijaan täsmälliseen ilmaisuun. Harjoittelimme itse kirjoittamalla viisi minuuttia aiheesta "Ihmisen itsenäisyys". Kirjoittamisen jälkeen etsittiin ydinasia, joka alleviivattiin. Toisessa vaiheessa tämän alleviivatun ydinasian pohjalta kirjoitettiin toiset viisi minuuttia. Taas luettiin ja etsittiin jakson keskeinen asia. Tarpeen vaatiessa voidaan sama prosessi vielä toistaa. Ydin lienee tähän mennessä täsmentynyt jo melkoisesti. Käsittelykin on voinut saada uuden suunnan. Ilahduttavaa oli, että saimme itse harjoitella Paula Sajavaaran esittämää opetustapaa, jolla saa valkoisen paperin täyttymään. Keinot tuntuivat tepsivän kirjoittamisponnisteluissa.

Toinen samaan tavoitteeseen pyrkivä opetustapa "Kuutiopeli" oli jo aikaisemmillä päivillä kokeiltavana. Nyt se oli vielä täsmentynyt. Kiitos Paulalle ja Pirkolle opetuspiristeistä.

Viimeisenä esitelmänä kuultiin Anneli Kauppinen "Miten referaatin tekemistä pitäisi opettaa". Kiintoisaa oli kuulla, miten muistin tietorakennetta koskevat tiedot voivat hedelmöittää referaatin tekemistä. Teksti etenee lineaarisesti, mutta muisti etenee toi sella tavalla. Tässäkin yhteydessä voidaan ottaa avuksi käsite syvärakenne, joka ei kerro järjestystä, vaan sen miten ihminen mieleessään järjestele asiat. Ideat olivat tietämisen ja osaamisen arvoisia. Niistä on apua sekä tekstin luomisessa että analysoinnissa. Saimme keinoja tekstin ymmärtämiseen. Myös oivallukset kappaleen olemuksesta oli vat tervetullutta pohdit tavaa. Esitys aktivoi ajattelemaan ja arvioi maan uudelleen entisiä oppeja idea- ja tukivirkkeistä.

Seuraavaa tapaamista suunniteltiin Jyväskylään. Olemme iloisia, että järjestetään tilaisuuksia tavata kollegoja ja keskustella ajankohtaisista ongelmista.

Esko Koivusalo
Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, kielitoimisto

PITÄÄKÖ YLIOPISTOSSA OPETTAA KIRJOITTAMISTA?

Oppivelvollisuuskoulun - viime kädessä lukion - tulisi antaa oppilaalle niin hyvä äidinkielen kirjallisen esityksen taito, että hän selviäisi sen avulla korkeakouluopinnoista ilman lisäharjoittelua. Onko tämä vaatimus kohtuullinen?

Teoriassa voi tietysti vaatia koululta tällaistaakin saavutusta, onhan siltä vaadittu paljon muutakin mittavaa. Käytännössä näin pitkälle pääsee koulussa vain yksilö, joka harrastaa intensiivisesti jotakin erikoisalaa. Ornitologiaan innostunut lukiolainen saattaa pystyä kirjoittamaan kiinnostuksensa kohteesta asiaproosaa, joka täyttää yliopistonkin vaatimukset. Jos oppilaalla ei ole "omaa" erikoisalaa, hänen harjoittamisensa kirjoittajaksi vaatii enemmän. Yleiseksi tavoitteeksi ei voine asettaa taitoa, jolla selviäisi yliopiston opinnoista. Niitä varten on opiskeltava alan erikoiskieltä ja metodioppia, jotka ovat "tyylin" keskeisiä tekijöitä tieteellisessä ilmaisussa.

AKATEEMINEN ASIAPROOSA

"Akateeminen asiaproosa", jota ns. opinnoitten kieli ja tyyli edustaa, ei ole yhtenäinen esitysmuoto. Luonnontieteissä tieteellisen julkaisun tyyli on kotoilla toinen kuin humanistisilla aloilla. Humanistisissa tutkielmissa tyylin yleisilme vaihtelee melko väljästä koseriasta tekstityyppiin, joka pyrkii lähestymään luonnontieteellisen julkaisun tyyliä. Niiden välissä ovat sekä hienostunut esseetyyli - esimerkiksi kirjallisuudentutkimuksessa - että pohdiskeleva ja todisteleva esitystapa, jota näkee mm. historian tutkimuksessa ja kielitieteessä. Yhteiskuntatieteissä sanankäyttö muistuttaa usein luonnontieteiden esitystapaa. Sosiologian julkaisuissa olen törmännyt tekstiin, jolla on yksi silmiinpistävä erikoispiirre: tekstiä ei voi eikä tarvitse parodioida.

En puutu tässä myöskään siihen, minkälaista kieltä yliopiston opiskelijat käyttävät ns. esseekysymyksiin tentissä vastatessaan. Professori Seppo Randell esitti Tampereella pari vuotta sitten huolestuneisuutensa asiasta ilmaisematta

kuitenkaan tarkoin, ketä olisi pidettävä syyppänä siihen, ettei opiskelija osaa kirjoittaa yhtenäistä juonellista tekstiä.

Keskityn seuraavassa vaativampaan akateemiseen asiaproosaan, eriasteisten opinnäytteiden esitystapaan. Tarkastelen sille asetettavia vaatimuksia lähinnä luonnontieteellisen tutkimuksen näkökulmasta, koska erityyppiset kirjoitustehtävät erottuvat luonnontieteessä selvemmin omiksi ryhmikseen kuin humanistisissa tutkielmissa. Yritän soveltaa tarkastelussa niitä kokemuksia, joita minulla on kahden vuosikymmenen ajalta suomenkielisen lääketieteellisen aikakauslehden toimitamisesta.

MITÄ TAITOJA VAADITAAN?

Julkaisun pääjäsenitys on luonnontieteellisessä tutkimuksessa usein melko kiinteä: kirjallisuuskatsaus, aineisto ja menetelmät, tulokset ja tulosten tarkastelu. Yritän pohtia, minkälaista kirjoittamistaitoa mikin näistä osioista vaatii ja missä vaiheessa ja kenen näitä taitoja olisi opetettava. Tarkastelukulmani mukaan vaatimukset voisi esittää seuraavasti:

- 1) Kyky referoida tiiviisti muiden tutkijoiden tuloksia ja kannanottoja.
- 2) Kyky antaa tutkimustehtävän problematisoinnille sanallinen hahmo.
- 3) Kyky esitellä oma aineisto ja omat tulokset havainnollisesti, erittelevästi ja vertailevasti.
- 4) Kyky tarkastella omia tuloksia arvioivasti ja suhteuttaa ne aihepiiriin aikaisempiin tuloksiin.

Keskeinen kysymys on, voidaanko luettelemiani taitoja opetella erikseen, irrallaan tieteenalan substanssista.

Ensimmäiseksi totean, että eräät äidinkielenopettajat ovat omasta aloitteestaan ottamassa lukiolle tehtävän opettaa referointia. Yliopiston näkökulmasta tämä on myönteinen suuntaus. Eri asia on, miten referoinnin opettamiseen liittyvät menetelmäongelmat kyetään ratkaisemaan.

Toiseen luonnostelemaan tehtävään, aiheen problematisointiin eli tutkimusasetelman "sanoitukseen", voi opiskelijan perehdyttää vain yliopisto. Koulu voi antaa vain esitaitoja, mutta on mahdollista, että sen anti tulevaisuudessa tehostuu. Ainekirjoituksen kansainvälisessä vertailututkimuksessa on näet esitaitojen mukaan todettu, että Suomessa koululaiset eivät oikein hyvin hallitse argumentoivaa kirjoitustapaa. Tämä saattaa merkitä sitä, etteivät he kykene riittävästi näkemään käsiteltävässä aiheessa ongelmia. Ehkä lukiossa päästään tältä osin vielä nykyistä pitemmälle, jos kerran jossakin muussakin maassa on kyetty tällaiset asiat opettamaan koulussa.

Akateemisen opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija tieteelliseen ajattelutapaan, jota soveltaen tutkimusasetelma laaditaan. Ongelma on uskoakseni niin erilainen eri tieteenaloilla, ettei sen ratkaisemista ja kirjallista esittämistä voida kovin tehokkaasti harjoitella yleisellä aineistolla. Vastuu kirjoittamisen opettamisesta säilyttyy akateemisen tutkija-opettajan harteille.

Kolmannesta tehtävästä toinen puoli, aineiston esittely, voidaan ehkä johonkin määrään asti irrottaa omaksi erilliseksi harjoittelukohteeksi. Tulosten erittelevä ja vertaileva esittely sen sijaan on niin kiinteästi sidoksissa tieteenalan sisältöön, ettei sitä voitane menestyksellisesti opettaa erillisenä esitysmuotona. Etenkin jos tutkimuksessa käytetään tilastollista tarkastelua, ilmaisun opetus kuuluu kiistatta tieteenalalle itselleen, vaikka opiskelija ehkä voidaankin lähettää tilastotieteen kurssille naapuritiedekuntaan. Tulosten vertailu ja erittely ovat sidoksissa tutkimusasetelmaan ja tällaisina keskeinen osa itse tutkimusprosessia. Kyky muuntaa prosessi lauseiksi on seuraus tieteenalan pelisääntöjen omaksumisesta eikä mikään erillisenä opiskeltava tekstintekotaito. Hyvään tulokseen ei päästä siten, että tutkija-opettaja opettaa vain substanssia, joku muu kielellisen muodon antamista substanssille.

Neljäs tehtävä, omien tulosten ulkokohtainen arviointi ja niiden suhteuttaminen tieteenalan tai ainakin aihepiiriin aikaisempaan tietoainekseen on julkaisun laatimisen vaikeimpia tehtäviä. Siihen perehdyttäminen on akateemisen tutkijakoulutuksen tehtävä, siitä ei voida vallita erimielisyyttä.

Useimpien tutkimukseen liittyvien kirjoittamistehtävien opettaminen on siis erottamaton osa alan oppisisällön, menetelmien käytön ja kriittisen arvioinnin opettamista. Tyyliä ja sisältöä ei voi erottaa toisistaan. Tieteenalan sisältöä voi ehkä oppia harjaantumatta samalla itse käyttämään tieteen ilmaisutapaa, mutta ilmaisutapaa ei voi oppia omaksumatta tieteenalan sisältöä ja pelisääntöjä. Ilmaistavan tehokkainta opetusta on henkilökohtainen ohjaus opinnäytteiden yhteydessä. Ellei tähän yliopistossa ajan tai työvoiman puutteen takia kyetä, opetus on järjestettävä uudella tavalla.

ÄIDINKIELEN LEHTORIN ROOLI

Mikä sitten on suomen kielen lehtorin rooli akateemisessa kirjoittamiskoulutuksessa? Minulla ei ole kokonaiskuvaa siitä, miten lehtorin työ eri korkeakoulujen eri tiedekunnissa on järjestetty ja minkälaisia tavoitteita työlle on asetettu. Käytäntö taitaa olla kirjava. Jotakin tiedän siitä, miten äidinkielen opetus ja kirjoitusharjoittelu on järjestetty lääketieteellisissä tiedekunnissa. Tätä aihetta käsiteltiin Lääketieteen sanastolautakunnan seminaarissa 8. marraskuuta 1985. Kävi ilmi, että opetusta oli kehitelty varsin pitkälle Turun yliopiston lääketieteellisessä tiedekunnassa. Kieliohjainten tavoitteet oli Turussa ilmaistu seuraavasti:

- opinnoissa ja ammatissa tarpeellinen kielitaito
- kyky käyttää suomen kieltä tieteellisessä esityksessä
- kyky laatia tieteellisiä kirjoituksia suomen kielellä
- taito käyttää keskeisiä kirjallisia apuneuvoja.

Opetusta annettiin prekliinisessä vaiheessa luentoina kahdeksan tuntia ja pienryhmäopetuksena kahdeksan tuntia. Kurssi oli sijoitettu neljänteen lukukauteen. Turkulaisen lehtorin mukaan kurssi oli väärässä paikassa, koska opiskelija ei vielä tässä vaiheessa joudu kirjoittamaan.

Opetuksen sisältö on Turussa seuraava:

- lääketieteen suomen erityispiirteet; lääketieteen termit
- tieteellisen asiatyylin ominaispiirteet
- keskeisiä lääketieteellisten tekstien sanaston, oikeinkirjoituksen sekä muoto- ja lauseopin kysymyksiä.

Uudelleen äidinkielen opetusta on syventävien opintojen tutkielmaa laadittaessa. Tällöin on kolme tuntia pienryhmäopetusta. Opetettavia aiheita ovat kirjallisen työn rakenne ja tekniset yksityiskohdat (lähdeviitteiden merkitseminen, lähde luettelon, taulukoiden ja kuvioiden laatiminen). Lisäksi kielentarkistaja korjaa tutkielman kieliasun ja kirjoittajille järjestetään erityinen palautustilaisuus. Lähes kaikki opiskelijat joutuvat korjaamaan tutkielmansa kieliasua. Turun lääketieteellisen tiedekunnan suomen kielen lehtorin mukaan tutkinnonuudistus toi merkittävän parannuksen äidinkielen opetukseen hänen tiedekunnassaan. Tavoitteisiin ei kuitenkaan tällä tuntimäärällä päästä.

Edellä selostetut tavoitteet voidaan - niin uskon - saavuttaa vain lääketieteen tutkija-opettajan ja suomen kielen lehtorin yhteistyöllä. Kuvaus opetuksen sisällöstä ilmentää lähinnä lehtorin osuutta.

Opiskelijoiden edustaja, joka oli Tampereen yliopiston lääketieteellisestä tiedekunnasta, tähdensi seminaarissa sitä, että kieli, ajattelu ja ammatti muodostavat kokonaisuuden, jota ei kyetä muuttamaan pelkästään äidinkielen opetusta muuttamalla. Hän osui epäilemättä oikeaan.

ON OPETETTAVA

Vastaukseni minulle asetettuun kysymykseen on, että kirjoittamista on opetettava myös yliopistossa. Vaikka päivästä tieteellisen ilmaisun opettamisesta on asianomaisen alan edustajalla, suomen kielen lehtorille jää aivan riittävästi tehtävää, jos opetuksen sisältö on samantapainen kuin Turun yliopiston lääketieteellisessä tiedekunnassa.

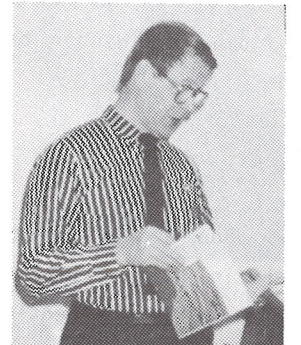
Suomen kielen lehtorin tehtävänä ei ole opettaa tieteenalan metodologiaa, ongelmanasettelua ja tulosten arviointia, eikä hänellä yleensä ole näihin tehtäviin pätevyyyttä. Eri asia on, että kokenut yhteen tieteenalaan erikoistunut kielen-

tarkistaja pystyy kyllä esittämään kriittisiä huomioita myös sisällöstä. Lehtorin päätehtävänä on opettaa tieteenalan erikoiskielen rakenteelliset ja sanastolliset ominaispiirteet sekä merkintäteknikka. Opetuksessaan hän voi mennä sanonnan muokkauksessa sitä syvemmälle, mitä paremmin hän itse hallitsee kyseisen tieteenalan pelisäännöt.

Vaikka humanistinen tutkielma yleensä jäsennetään toisenlaisten periaatteiden mukaan kuin luonnontieteellinen, kirjoittaja joutuu ratkomaan paljon samantapaisia ongelmia. Problematiikkaa, menetelmiä ja tuloksia vain esitellään hajanaisemmin ja pitemmässä liemessä kuin luonnontieteessä.

Matti Leinonen

TIETEELISESTÄ TIEDOSTA KAIKEN KANSAN TIEDOKSI

Silloin tällöin tulee väkisininkin pohtineeksi, mikä tieteellisen tiedon popularisoinnin oikeastaan jatkuvasti, vuodesta, jopa vuosikymmenestä toiseen ajaa kirjoittamisen kovin yksinäiselle, usein varsin ankaraa ponnistelua kysyvälle tielle. Omalla kohdallani voin heti todeta, että ainakaan taloudelliset syyt eivät siihen vaikuta: hallussani on säännöllinen valtion virka ja kirjoituspalkkot eivät suures-tikaan kohenna perheen taloutta.

Kenties yhtenä kannustimena on pelkästään kirjoittamisen halu. Sen parissa pääsee kokemaan sekä luomisen iloa että puurtamisen tuskaa, joiden kummankin tuoma nautinto pulpunee syvältä ihmisen geneettisestä perimästä. Perimästä, joka ilmenee vanhimpien säilyneiden artefaktien kauneudessa ja koristelussa, joilla kummallakaan ei aina ole merkitystä esineen käyttökelpoisuuden kannalta.

Toisena samantapaisena kannustimena saattaa monen kohdalla olla julkistamisen tarve. Tieteellisessä tutkimuksessa ja uuden tiedon luomisessa julkistaminen on tietenkin välttämätöntä itse tutkimuksen etenemisen kannalta. Siihen liittyy tieteellisen työtapamme pitkä perinne mitata tutkijan saavutuksia julkaisujen määrällä. Niiden julkaisemista edeltää aina jonkinlainen kynnys, jonka yli on kivuttava ennen julkaisuuteen pääsyä. Tämä koskee myös jo olemassa olevan tieteellisen tiedon

popularisoijaa. Vaikka kynnyksen korkeus jostakin ulkomaisesta tiedelehdestä tai Tiede 2000 - lehdestä valtakunnalliseen tai paikalliseen sanomalehteen jyrkästi madaltuu, se on aina olemassa. Itse asiassa monet kirjoittajat huomaavat sen kovinkin korkeaksi tarjotessaan "juttuiaan" ammattitaitoiselle toimittajalle.

Tiedon julkistamiseen kytkeytyvät varmastikin sekä vaikuttamisen että valistamisen ja opettamisen tavoitteet. Tiedon popularisoija kirjoittaa asioista, joilla hän arvionsa mukaan kykenee vaikuttamaan haluamallaan tavalla tai joiden yleistä arvostusta hänellä on halu kohottaa. Siinä samassa hän mielellään valistaa niitä, jotka eivät ole niistä perillä eivätkä siten ymmärrä niiden merkitystä. Hyvän esimerkin tarjoavat ympäristöasiat, joista kertominen kaikelle kansalle on muutamassa vuosikymmenessä muuttanut asenteita entistä "luonnonsuojelua" kohtaan.

Uskon, että tyypillisellä tiedon popularisoijalla on myös vilpitön halu pysytellä aherruksensa avulla itsekin asioiden tasalla, mukana siinä tiedon virrassa, johon hänellä on koulutus, joskus pelkästään syvällinen harrastus. Artikkeleita tai kirjoja laatiessaan harva uskaltaa ja voi kirjoittaa tarkistamatta yhä uudelleen tietoiaan.

TOIMITTAJAN VALTA

Suurten ja pienten tietokirjojen ja oppikirjojen toimittajana, oikeastaan tekstin popularisoijana haluan kiinnittää huomiota pariin olennaiseen käytännön tason seikkaan. Kenties niistä on apua jollekin, jota huomenna pyydetään mukaan johonkin tietokirjaan.

Ensimmäinen ohje liittyy käsikirjoituksen pituuteen. Sen jälkeen, kun kirjan laajuus kuvituksineen on päätetty, tekstin on sovittava sovittuun tilaan. Monet kirjoittajat lähettävät kuitenkin selvästi liian pitkiä tekstejä, joita toimittajan on sitten lyhennettävä. Tällä tavalla alkuperäinen kirjoittaja siirtää päätösvaltaa toimittajalle, jonka tieto ja näkemys asioiden tärkeydestä saattaa olla kokonaan toinen.

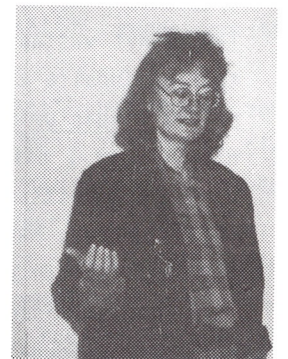
Toinen ohje koskettaa sitä merkillistä ilmiötä, että kansantajuiseksi tarkoitettussa tekstissä ainakin luonnontieteilijät viljelevät tavaattoman ahkerasti vierasperäisiä termejä, useinkin niin, että suomalainen ja tieteelliseltä vaikuttava vierasperäinen käsite tarjotaan synonyymeinä peräkkäin. Uteliaisuuttaan lukeva ei tällaista "vahvistusta" kaipaa ja alan asiantuntija kyllä tietää, mitä suomalainen käsite tarkoittaa. Usein tuntuu, että suomalaiset kirjoittajat käyttävät vierasperäistä terminologiaa jonkinlaisen alemmuuskompleksin riivaamana.

Kolmas ja viimeinen ohje liittyy sanontaan ja lauserakenteisiin. Peruspyrkimyksenä tulee olla selkeä ja konstalematon, kohtuullisen lyhvisiin virkkeisiin tyytyvä ilmaisutapa. Toisaalta on kuitenkin syytä välttää yleistyvää tapaa, jossa

kappaleet pirstotaan yhä pienemmiksi ja virkkeet katkotaan lähes pelkiksi päälauseiksi. Tällainen "tykittäminen" ei varmastikaan palvele sen enempää asian ymmärtämistä kuin äidinkielen viljelyä.

Ja vielä: määrätietoiseen tiedon kansantajuistamiseen saisi kuulua myös ujo-telematon pyrkimys herättää esimerkiksi ingressissä lukijan mielenkiinto ja saada hänet artikkelin tai kirjan viimeisillä riveillä pohtimaan kerrotun asian suuria merkityksiä.

Pirkko Muikku
Joensuun yliopisto

ALUSTUS VIESTINNÄN OPETTAJIEN NEUVOTTELUPÄIVILLÄ 19. - 20.2.1988

Viestinnän opettajan suurimpia ongelmia on opiskelijoiden motivoiminen. Kouluajalta periytyvät ennakkoluulot äidinkielen opetusta kohtaan, torjuva asennoituminen kielenhuoltoon, kaunainen suhde välimerkkeihin - siinä osa niistä esteistä, jotka on voitettava. Joskus on vakuuttunut siitä, että viestinnän opettajan kompetenssiin pitäisi kuulua ainoastaan markkinointia, itsensä ja asiansa mainostamisen kykyä: "Tänään juuri Sinulle - Pirkon parhaat pilkkusäänöt!"

Opiskelijat eivät kuitenkaan kaikki ole samanlaisia. Osa oivaltaa tarvitsevansa tietoa tutkielman laadinnasta ja havaitsee tieteellisen kielenkäytön erityisongelmat. Esim. kielten opiskelijat jo muutaman opiskeluvuoden jälkeen myöntävät kosketuksen äidinkieleen hämärtyneen ja ottavat tarjotun tiedon varsin tyytyväisinä vastaan.

Kielten opiskelijoiden kanssa on helppo puhua kielestä. Heillä on tietoa kieli-tieteen uusimmistakin suuntauksista. Juuri heidän kanssaan olen leikkinyt jonkinlaista kolmivaiheista salapoliisileikkiä: tekstistrategioiden mietiskelyä, valmiiden tekstien viittaussanojen jäljittämistä ja lähes toivottomien tapausten johtolankojen etsimistä.

Textistrategioita opeteltaessa on edetty peruspropositioista. (Esim. Pekka juoksee. Pekalla on kuuma. Lähellä on kahvila. Pekka juo kivennäisvettä. Pekka

maksaa laskun. Pekka lähtee kahvilasta.) Yksinkertaistenkin kausaalisuhteiden etsiminen tuntuu selkiyttävän kuvaa tekstin järjellisestä rakentamisesta, tarpeellisten poistojen tekemisestä ja korvausten laadullisista vaihtoehdoista.

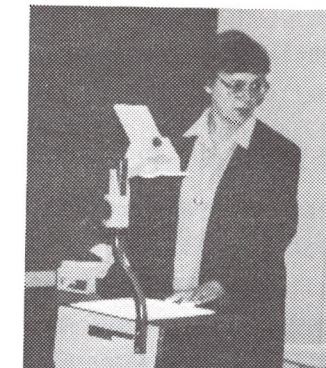
Valmiiden tekstien kohesiivisuuden arviointi kiinnostaa ja niiden viittaus-sanojen poiminta tuottaa löytämisen iloa. Semanttisten viittausten kehittäminen synonyymeilla, vastakohtilla, ylä- ja alakäsitteillä onkin haaste kelle tahansa kieleen kiintyneelle. Esim. "Toinen ryhmä sanoo minun tulleen aikuiseksi, ja toinen että olen myynyt osakkeeni ja luopunut yrityksestä. Edellisestä väitteestä on helpompi selviytyä. En minä mikään vanha ole, neljänkymmenen ikäinen, ja sitä paitsi, tuota asennoitumistani kesti pitkään senkin jälkeen kun olin lähtenyt koulusta ja yliopistosta - kolmikymmenvuotiaaksi ja siitä ohi. Muilla ajattelun alueilla en ole läpikäynyt vastaavaa älyllistä tai emotionaalista ikäntymisprosessia - miksi siis tuolle ainoalle alueelle on iskenyt jonkinlainen vyöhykeseniiliys? Olen varma ettei pelkkä aikuistuminen riitä vastaukseksi, ja mitä tulee osakkeiden myymiseen : jos olen myynyt , niin missä on ostaja ja missä ovat rahat? Minä olen kirjailija, ja nykyisin ansaitseen hyvin kirjoittamalla sellaista asiaa mihin minä uskoin kymmenen vuotta sitten. Marcuse ei tule kuolemaan tyhjätaskuna eikä myöskään The Greening of America -teoksen kirjoittaja."

Aikuistumisen ja ikääntymisen teema kulkee, samoin rahan ansaitsemisen ja aatteiden taloudellisen kannattavuuden.

Ja kun lopuksi opiskelijoille annetaan seuraava tekstinäyte ihailtavaksi - onhan hämmästyttävää, että kirjoittaja selviää kunnialla loppuun asti - ei kielenhuollonkaan merkitystä epäileviä enää ole kovin monta!

"Pääasian osalta hovioikeus, koskei ole näytetty, että Mattila, jonka heiniä on kaupanteon jälkeen tosin ollut pienehkö määrä Peltoniemen tilan navetan ullakolla ja heinäladossa, olisi menettelyllään aiheuttanut Karppisille heidän ilmoittamaansa vahinkoa, koska Mattila on luopunut kanteestaan kirjahyllyn ja keittiön kaappien luovuttamisen osalta sekä koska kysymyksessä olevan navettaan kiinteästi asennetun maidonjäähdyttimen on katsottava kuuluvan kiinteistöön ja siirtyneen sen kaupan mukana Karppisille, näillä ja muutoin kihlakunnanoikeuden mainitsemilla perusteilla katsoo, ettei ole syytä muuttaa kihlakunnanoikeuden päätöksen lopputulosta muulla tavoin kuin että Karppiset veloitetaan luovuttamaan Mattilalle vielä luovuttamatta olevat toinen sohvakalusto ja keittiön yleiskone pöytätimeen tai, mikäli ne eivät enää ole tallessa yhteisvastuullisesti suoritamaan niistä korvaukseksi, kun niiden arvona on pidettävä sohvakaluston osalta 400 ja yleiskoneen pöytätimeen osalta 300 markkaa, yhteensä seitsemäsataa markkaa."

Paula Sajavaara
Jyväskylän yliopisto

PÄÄKÄSITTEEN HALTUUN- OTTOA: ENSIMMÄISENÄ VAIHEENA KUUTIOPELI

Jo pienimuotoista tutkielmaa, esimerkiksi seminaarityötä tai harjoitusainetta, laatiessaan opiskelija joutuu rajaamaan selvitettävän ilmiön ja hakemaan sen ydin-asian. Hänen pitää pohtia kirjoittelunsa keskeisen käsitteen sisältöä, muodostumista ja muuttumista.

Hänen on opeteltava katsomaan tarkasteltavaa ilmiötä läheltä nähdäkseen sen ytimen, mutta hänen on opeteltava myös etääntymään ilmiöstä, jotta hän osaisi sijoittaa sen lähikäsitteineen laajempaan asiayhteyteen. Suotavaa olisi, että hän oppisi tarkastelemaan ilmiötä myös käytännön ja toiminnan läheisesti.

Melko pitkälle pääsee jo journalistien peruskysymysten (kuka, mikä, missä, milloin, miksi, miten) taitavalla käytöllä, mutta vieläkin tehokkaampaan tarkastelukulmien vaihtoon harjaantuu ns. kuutiopelein (kuutioinnin) avulla. Kuutiossa on kuusi tahkoa, ja samoin kuutiopelellä ohjataan tarkastelemaan asiaa kuudelta taholta. Tällä harjoituksella voi tarkistaa, mitä mieleen on aikojen kuluessa kerääntynyt asiasta. Sen jälkeen on hyvä käydä systemaattiseen asian selvittelyyn esimerkiksi Kauppisen ja Laurisen Tekstioinnin (Kirjayhtymä 1988) ohjaamana.

Kuutiopelellä

Kirjoita keskittyneesti 3 - 4 minuutin jaksoissa.

1. KUVAILU. Millainen X on? Miten se ilmenee? Mitkä ovat sen ominaispiirteet?
2. ANALYSOI. Mistä X koostuu? Mihin kokonaisuuteen se kuuluu? Miten? Miten se on muuttunut ajallisesti ja paikallisesti? Millaisia syy- ja seuraussuhteita siihen liittyy?
3. VERTAILE. Mihin X:ää voi verrata? Mitkä ovat sen lähikäsitteitä? Minkä kanssa se on samanlainen, minkä kanssa erilainen? Mikä on sen vastakohta?
4. YHDISTELE. Mistä X sinua muistuttaa? Millaisia tapahtumia, paikkoja, ihmisiä, tunnelmia; mielipiteitä, asenteita se herättää mielessä?
5. SOVELLA. Mitä X:llä voi tehdä? Mihin ja miten sitä voi käyttää? Kuka sitä tarvitsee?
6. ARGUMENTOI. Kannata tai vastusta X:ää. Perustele mielipiteesi.

Anneli Kauppinen

MITEN REFEROINTIA PITÄISI OPETTAA?

Asiatekstin tiivistävä referointi on kielenkäyttötaito, joka nyky-yhteiskunnassa on käynyt yhä tarpeellisemmaksi. Silti sen hallinta ei ole korkeakouluopiskelijoillekaan itsestäänselvyys, vaikka tuntuu, että kysymyksessä on hyvinkin yksinkertainen kielenkäytön perustaito. Tekemämme valtakunnallinen tutkimus (Kauppinen - Laurinen 1984) paljasti, että hyvä ainekirjoituksen arvosana lukiossa ja ylioppilas-kirjoituksissa ei aina takaa, että opiskelija kykenisi referoimaan hyvin ekspositorisen populaaritekstin. Ei olekaan näin ollen ihme, että korkeakoulujen opettajat joutuvat työssään huomaamaan referointitaidon puutteen.

Referointitehtävä on lukemistaitoa mittaava tehtävä. Se edellyttää pohjatekstin ajatusten ymmärtämistä. Sitä mitä ei ymmärrä, voi ehkä siteerata, mutta ei referoida. Referoija ei ole mekaaninen toistaja, vaan hänellä on selostajan, tiedonvälittäjän vastuu. Tämä vastuu näkyy siinä, miten hän on ymmärtänyt ajatusten väliset suhteet, tekstin kirjoittajan tarkoituksen ja kyennyt erottamaan olennaisen epäolennaisesta.

Monet kaikessa kirjoittamisenopetuksessa käytetyt menetelmät ovat niin sanottuja mutu-menetelmiä: ne ovat kehittyneet opettajien kokemuksesta, eikä niiden pohjana ole useinkaan eksaktia tutkimustietoa tekstien ominaisuuksista tai kirjoittamisprosessin luonteesta. Yksi tällainen on referointiharjoitusten yhteydessä käytetty ohje: "Alleviivaa joka kappaleen tärkein asia ja laadi referaattisi alleviivattujen virkkeiden pohjalta."

Tällaisella ohjeella - joka toki voi auttaa neuvotonta alkuun - on omat rajoituksensa ja heikkoutensa. Se ensinnäkin toimii vain jos teksti on tiettyjen normien mukainen ideaaliteksti: kappaleet ovat laajahkoja temaattisia kokonaisuuksia ja tekstin sisäinen painopiste on suoraan pääteltävissä sen ulkoisesta (typografisesta) muodosta ja laajuudesta. Vaikka opetuksessa kuinka pidettäisiin pedagogisista svistä temaattista kappaletta tavoiteltavana, on huomattava, että on loputon määrä hyviä esim. lehtitekstejä, joissa tämä kaunis malli ei toteudu.

Alleviivausohjeeseen sisältyy vielä ongelmallisempi heikkous: se ei tue opiskelijan lukemisprosessia oikealla tavalla, mikä usein näkyy kirjoitetun referaatin inkoherenssina. Kappaleiden pääasioiden alleviivaa ja tosin pyrkii päättelemään, mikä kulloinkin on kappaleessa aiheen kannalta keskeisintä, mutta tällä menetelmällä hän ei joudu pohtimaan koko tekstin sisäisiä merkityssuhteita, tekstin suhdetta todellisuuteen eikä kirjoittajan tarkoituksia.

Menetelmän, joka ohjaa opiskelijaa tekstin ymmärtämiseen ja sen pääajatuksen selostavaan reproduktioon, täytyy porautua tekstin typografisen ja ortografisen, lineaarisesti etenevän pinnan alle. Sen täytyy jäljitellä sitä lukemisprosessia, jota taitava lukija-referoija luonnostaan käyttää.

Käyttämämme menetelmä perustuu dosentti Leena Laurisen teoriaan asiatekstin pohjana olevista assosiatiivisista kytkennöistä eli ns. merkityssuhteista. Asiatekstistä voi yleensä löytää ns. pääkäsitteen, jonka ympärille tekstin propositiot muodostavat merkityssuhteiden hierarkkisen verkoston. Pääkäsite voi olla esimerkiksi suomalaisten suhtautuminen pakolaisiin, perunan myyntihinta, tietokonevirus, kielen turmeltuneisuus, tieteen erehdykset, humalakasvi jne. Luettelo on rajaton - onhan kysymys luonnollisista teksteistä. Merkityssuhteet, joita näihin käsitteisiin asiateksteissä liitetään, ovat tekstistä toiseen samantyyppisiä, ja niiden määrä on melko pieni (ks. Kauppinen - Laurinen 1984 ja 1988). Niitä ovat esimerkiksi (pääkäsite = X) X:n osat, ominaisuudet, esiintymismuodot, tapausesimerkit; X:ään vaikuttavat tekijät; X:n muutokset ajassa; X:n edut, haitat muutamia mainitakseni.

Kun lukija sopivilla kysymyksillä ohjataan löytämään asiatekstin keskeiset merkityssuhteet, hän joutuu väkisin ajattelemaan, mitä kirjoittaja kulloinkin lauseillaan ja sanoillaan tarkoittaa, eikä erehdy irrottamaan lauseita niiden oikeista yhteyksistä. Kun esimerkiksi eräät Sibelius-akatemiaan kirjoittajakurssilaiset olivat näiden ohjeiden avulla analysoineet itse valitsemansa tekstin, heidän kommenttinsa olivat seuraavanlaisia: "Tuntui kuin teksti olisi pienoiskoossa päässäni", "Teksti oli sen jälkeen paremmin hallussani". Analyysiprosessin aikana opiskelijat kaiken aikaa havaitsivat, minkätyyppiset merkityssuhteet nousevat hallitseviksi ja he saattavat kommentoida: "Mitään vaikuttavia tekijöitä (syitä) ei olekaan mainittu", "Tässä onkin paljon aikasuhteita".

Kun pohjateksti on "pienoiskoossa päässä" tai muuten "hallussa", onkin lyhyen referaatin tekeminen helpompi suoritus, varsinkin kun ottaa huomioon, että referaattiin ei tarvitse keksiä alkulauseita eikä kokoavaa päätäntää. Pohjatekstin oikeanlainen analyysi yleensä takaa sen, että sanojen tarkoitteet eivät muutu toiseksi - niin kuin heikoissa referaateissa voi pahimmillaan tapahtua. Oikein ohjatussa referointiprosessissa onnistuu myös se, mikä on luonnollistakin: pohjatekstin ulkoinen rakenne eli jäsentely voi rikkoutua, kunhan sen merkityssuhteet säilyvät alkuperäisinä.

Lähteet

Anneli Kauppinen - Leena Laurinen: Tekstejä teksteistä. SKS. 1984

Anneli Kauppinen - Leena Laurinen: Tekstioppi. Kirjayhtymä. 1988.

Jorma Immonen
Turun yliopisto

PUHEVIESTINNÄN YLEISOPINTOKURSSIEN OPETUKSESTA TURUN YLIOPISTOSSA

"Kansainvaellukset" eli satapäinen kurssitettavien joukko pakollisine suorituksineen, ja varsinkin kurssien alkuvaiheissa opiskelumotivaation puute ovat lyhyesti sanottuna omat suurimmat murheet opettaessani puheviestintää yleisopinoina Turun yliopiston humanisteille.

Kurssien aiheuttaman kiireen ja opiskelijavilinan keskellä tapahtuu aina kuitenkin jotain arvokasta: toisilleen vieraat ihmiset demonstraatioryhmissä oivaltavat - toiset enemmän, toiset vähemmän - oman panoksensa luonteen ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa. Niin myös minä itse kouluttajana muun ryhmän joukossa.

Kouluttajan näkökulmasta tilanteiden ainutkertaisuus on jännittäväkin. Tätä puheviestintään liittyvää elämän- ja ihmisläheisyyden "palkkaa" voi opettaja saada monin eri tavoin.

Turun yliopistossa puheviestinnän yleisopintojen toteutus jakaantuu kolmelle yksikölle, mikä perustuu oikeastaan tutkinnon uudistusta edeltäneisiin opetusvirkojen resursseihin. Opetus toteutetaan yksiköittäin seuraavasti:

- A. Turun opettajankoulutuslaitoksen suullisen esityksen didaktiikan lehtori-kasvatustieteiden tiedekunnan koulutusohjelmat (2 ov)
- B. Turun yliopiston kielikeskus:
 - puheviestintään keskittynyt suomen kielen lehtori: matemaattis-luonnontieteellisen ja yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan koulutusohjelmat (1 ov)
 - sivutoiminen tuntiopettaja: oikeustieteellisen tiedekunnan ja terveydenhuollon koulutusohjelmat (1 ov)
- C. Turun yliopiston puheoppi (kuuluu suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitokseen) vastaa humanistisen tiedekunnan puhekasvatuksesta:
 - kääntämisen ja tulkinnan koulutusohjelma (1 ov): sivutoiminen tuntiopettaja
 - muut humanistiset koulutusohjelmat (joita yht. 6) (1 ov): puheopin päätoiminen tuntiopettaja.

Lisäksi Turun yliopiston puheopin voi suorittaa suomen ja sen sukukielten opettajankoulutukseen kuuluvan puheopin tutkinnon (5 ov) ja puheopin A-opintokokonaisuuden (15 ov). Tästä opetuksesta vastaa pääosin puheopin lehtori ja osittain puheopin päätoiminen tuntiopettaja.

Tämän "hajasijoituskäytännön" perusteella varsinaisten puheviestinnän yleisopintokurssien toteutuksesta vastaa siis kolme opettajaa päätoimisesti ja yksi sivutoimisesti. Opettajat vastaavat kurseistaan kokonaan. Näin ollen kurssien toteutuksen yhteistyötä tai koordinaatiota ei - ainakaan vielä - ole toteutettu, mikä johtuu kunkin opetuksesta vastaavan yksikön erillisyydestä ja itsenäisyydestä. Ainoastaan humanistisen tiedekunnan kurssien toteutuksessa vallitsee meillä puheopin yhtenäinen käytäntö esim. kurssien sisällössä ja suoritustavoissa.

Hajasijoituksella on käytännöllisetkin syynsä. Puuttelliset ja myös muuhun opetustoimintaan käytetyt opetustilat ovat käytössämme vain määrättyinä ajankohtina, joten esim. uusien työskentelytapojen kokeilu, vaikkapa erilaisten ryhmien väliset keskusteluharjoitukset ovat käytännössä hankalia toteuttaa. Jokaisessa harjoitustilassa on kuitenkin yhden kameran sisältävä videolaitteisto, joten perusharjoittelu on toki mahdollista. Kaikkien puheviestinnän kouluttajien, niin myös meidän turkulaisten suuri haave olisi saada käyttöömmä nimenomaan puheviestinnän opetukseen soveltuvat opetustilat, jotka ovat teknisiltä ratkaisuiltaan ajanmukaisia ja muunneltavissa kutakin opetustilannetta varten.

Tietyille kohderyhmille "eriytyminen" lienee myös etumme. Ainakin itse humanistisen koulutuksen saaneena koen antoisana opettaa juuri humanisteja. Pyrin painottamaan puheviestintää osana humanistista kokonaiskoulutusta niin kulttuurin kuin inhimillisen kanssakäymisenkin näkökulmista.

Opettamani humanistisen tiedekunnan puheviestinnän yleisopintokurssi (1 ov) on kaikille opiskelijoille pakollinen, ja koostuu rinnakkain eterevistä luento-osuudesta (14 tuntia kuulusteluineen) ja demonstraatioista (14 tuntia opiskelijaa kohti). Kumpanakin lukukautena järjestetään yksi luentokurssi ja useita demonstraatioryhmiä (esim. sl. 1987 7 ja kl. 1988 5 ryhmää), joihin kuhunkin mahtuu 15 opiskelijaa. Tämä opiskelijamäärä on kuitenkin aivan liian suuri, jotta pienryhmätyöskentely olisi tehokasta, mutta niukkojen opetusresurssien takia tähän käytäntöön on toistaiseksi tyydyttävä.

Kurssin suorittaneiden määrä on keskimäärin 200 opiskelijaa lukuvuodessa. Tähän mennessä eli vuodesta 1981 alkaen kurssin on suorittanut 1 325 opiskelijaa - joten melko monta moikkaajaa kävelee yliopistolla päivittäin vastaan.

Luentojeni (kuusi kaksoistuntia) keskeiset aiheet ovat etenemisjärjestyksessä:

1. Puheviestintätapahtuma, sen häiriöt ja vuorovaikutustapahtumaa edistävät seikat
2. Puheenvuoron suunnittelu, puheesityksen kieli, puheenvuoron toteutukseen, esittämiseen ja havainnollistamiseen liittyvät seikat
3. Ruumiinkuva ja ilmaiseva ihminen
4. Perusasioita puhetekniikasta ja oikeasta äänenkäytöstä
5. Kokouskäytänteet ja päätöksenteko parlamentaarisesti äänestäen

6. Ongelmanratkaisu- ja intressineuvotteluun liittyviä käytänteitä; pienryhmäviestintä.

Demonstraatioissa (7 kaksoistuntia/ryhmä), joiden tarkoituksena on toimia harjoitteluareenana, korostan lähtökohtana ryhmän jäsenten tuttuutta, yhteistä tekemistä ja toimivuutta. Työskentelyn alkuvaiheissa suosin ryhmän toimintaa vapauttavia, tutustuttavia ja samalla kunkin osallistujan kokonaisilmaisua vahvistamaan tähtääviä luovan ilmaisun harjoituksia (leikkejä, rentoutus-, puheteknisiä ja draamapohjaisia harjoituksia). Kollektiivisen, "arvioitamattoman" tuottamisvaiheen jälkeen siirrytään 3. kokoontumiskerralla ennalta valmisteltuihin, arvioitaviin tehtäviin, joita ovat:

- Informatiivis-vaikuttamaan pyrkivä puheenvuoro (3 min.), joka sisältää kaksi johonkin opiskelijaa itseään kiinnostavaan kulttuurin alaan liittyvää teemaa (esim. elokuvat, kirjallisuus, ympäristö, opiskelijakulttuuri); puheenvuoron toteutukseen liittyy havainnollistamisen vaatimus
- Haastatteluharjoitus: opiskelija valmistelee radio-ohjelman kehysessä tilanteen, jossa haastattelee toista ryhmäläistä
- Osallistuminen paneelikeskusteluun; näitä keskusteluja järjestetään ryhmässä kaksi, ja niiden aiheista toinen käsittelee jotenkin puheviestintää tai yleensä ihmisten viestintäkäyttäytymistä; kukin osallistuja laatii keskusteluun alustuspuheenvuoron, joka tehdään kirjallisena, mutta esitetään vapaasti puhuen
- Kokous- ja äänestysjärjestysharjoituksia
- Ongelmanratkaisuneuvotteluharjoitus (paneelikeskustelun aiheesta päättäminen)
- Harjoitustilanteiden arviointikeskustelut, joiden perustaksi pyrin kaikkien harjoitusten ainakin osittaiseen videotallennukseen.

Suuren osallistujajoukon aktivointi on demonstraatioissa usein hankalaa. Kaikille osallistujille ei aina tule keksineeksi motivoivaa tekemistä. Myös opetustila aiheuttaa ahtaudellaan omat rajoituksensa, etenkin kunkin harjoituskerran alussa mielestäni olennaisten kokonaisilmaisullisten harjoitusten toteuttamisessa. Selvää ideapulaa poden usein kaikkia opiskelijoita puhuttavien ja provosoivien keskusteluaiheiden löytämisessä. Yleensäkin pienryhmäviestintää harjoituttavien tehtävien keksiminen on työlästä, eikä liene ainoa puheviestinnän opettaja, joka lankeaa liian usein kiusaukseen tyytyä harjoituttamaan painotetusti lähettäjäkeskeistä viestintää - vai kuinka?

Monenlaista pohdiskelua edellä esittämiini ongelmiin liittyen herättää minussa myös huoli nuorten humanistien ajatusmaailman kapeudesta: käsitteellinen ajattelu ja asioiden pohdiskelu ambivalenttisessa valaistuksessa tuntuu käyvän opiskelijoille yhä vieraammaksi. Jotakin uutta virettä keskusteluhaluuden lisääntymiseen olen

kyllä huomannut, nimenomaan silloin, kun esim. paneelikeskusteluissa tarkastellaan kriittisesti suomalaisia asenteita. Lohdullista on tällöin juuri se, että niin kurssin luennoilla kuin demonstraatioissakin painottamani myönteisen minä-kuvan ja omaan itseensä luottamisen näkökulma pilkistää keskustelijoissa esille. Ja tällöin opettajana voin olla tyytyväinen kurssin tuloksiin. Aina vain tähän ideaaliin ei päästä. Niinpä uusien opetusmenetelmien etsiskely ja ennen kaikkea tehokkaiden puheviestintäharjoitusten ideointi olisi aina tarpeen. Toivoisinkin tulevien puheviestinnän yleisopintokurssien opettajatapaamisten keskittyvän juuri harjoitusten ideoinnin ympärille. Puhellaan!

Anne Alanne
Kristiina Suihko
Jyväskylän yliopisto

PUHEVIESTINNÄN OPETTAJANA JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON KIELIKESKUKSESSA

Jyväskylän yliopiston kielikeskuksessa on kaksi puheviestinnän päätoimista tuntiopettajaa. Tänä keväänä tilanne on kuitenkin muuttumassa, vakiintumassa, koska toinen tuntiopettajuus muuttuu lehtoraatiksi 1.8.1988 alkaen. Me aloitimme kielikeskuksessa elokuussa 1987 äitiyslomansijaisina.

Jyväskylässä kielikeskus hoitaa puheviestinnän yleisopinto-opetuksen yhteiskuntatieteellisessä, humanistisessa (paitsi suomen kielen opiskelijoita), matemaattis-luonnontieteellisessä ja liikuntatieteellisessä sekä osin kasvatustieteiden tiedekunnassa. Tuntimäärät ja puheviestinnän opintojen pakollisuus vaihtelevat tiedekunnittain ja koulutusohjelmittain. Humanisteille ja yhteiskunta- ja liikuntatieteilijöille kuuluu 12 tuntia luentoja ja 20 tuntia demonstraatioita, kasvatustieteilijöille 10 t luentoja ja 15 t demonstraatioita ja matemaattis-luonnontieteellisen opiskelijoille 12 t demonstraatioita. Biologien puheviestinnän opinnot on järjestetty siten, että 12 t:n demonstraatiokurssi valmentaa opiskelijoita aineseminaaria varten. Puheviestinnän opettaja on läsnä myös aineseminaarissa arvioimassa esitelmää.

Puheviestinnän yleisopintojen luento-osuus järjestetään tiedekunnittain, joten luennolla on 40 - 100 opiskelijaa. Demonstraatioryhmiä järjestetään siten, että kussakin ryhmässä on enintään 12 opiskelijaa, eli kummallakin opettajalla on noin 10

ryhmää lukukaudessa. Opiskelijat suorittavat kurssin opiskelualastaan riippuen 1. - 3. opintovuotena. Osa opiskelijoista on hyvin motivoituneita ja innostuneita puheviestinnän opiskeluun, osa pitää sitä vain pakollisena yleisopintona. Jotkut opiskelijat ovat saaneet koulussa tai aikaisemmissa opinnoissaan monipuolista puhekasvatusta, suurin osa muistaa vain koulun pakolliset esitelmät.

Keskeisinä tavoitteina kurseillamme on antaa opiskelijoille sellaiset perustiedot ja -taidot, että he pystyvät toimimaan erityisesti yliopisto-opiskelun ja työelämän edellyttämässä puheviestintätilanteissa. Haluaisimme kehittää opiskelijoiden puheviestintätaitoja siten, että he pystyisivät keskustellen ideoimaan esimerkiksi proseminaareihin ja pro graduihin liittyviä asioita ja ratkaisemaan työn ongelmia. Keskusteleva tiedeyhteisö on haaveemme. Tavoitteenamme on antaa valmiuksia myös esimerkiksi omaa alaa koskevan alustuksen tai esitelmän pitämistä varten, työhönottohaastattelua unohtamatta.

Miten näihin tavoitteisiin pyrimme? Luento sisältää tietoa mm. puheviestintätaidoista ja niiden merkityksestä viestinnässä erilaisista puhetilanteisiin vaikuttavista tekijöistä, puheviestinnän kulttuurieroista ja puheviestintätilanteisiin, esim. esitelmä, alustus, kokous, neuvottelu, haastattelu, valmistautumista. Demonstraatioissa harjoitteleme puhe-esitysten ja puheenvuorojen rakentamiseen liittyviä taitoja sekä kokouksessa, neuvottelussa ja keskustelussa tarvittavia taitoja. Aineenopettajiksi valmistuvien kanssa on rakennettu pieni äänenkäytön harjoitusohjelma, jonka tavoitteena on ehkäistä äänihäiriöitä.

Utenua opettajana tässä työssä tuntui vaikealta ottaa huomioon eri alojen opiskelijoiden tarpeet mahdollisimman hyvin ja monipuolisesti. Millaisia puheviestintätaitoja eri alojen opiskelijat työssään tarvitsevat? Miten löytää juuri sellaisia harjoituksia, joista esimerkiksi tulevalle markkinoijalle tai sosiaalityöntekijälle olisi eniten hyötyä, mistä hän motivoituisi? Miten eriyttää opetusta siten, että se mahdollisimman hyvin vastaisi kaikkien tarpeita? Valmiita opetusmateriaaleja ei ole olemassa, ja niitä uusi opettaja kaipaisi tuekseen ja lähtökohdakseen. Luennon ja demonstraatioiden kytkeminen yhteen tuntui hankalalta. Onko luennosta tukea demonstraatioille? Millainen tieto auttaa taitojen kehittämisessä? Miten tehdä taitoharjoittelusta mielekästä, tavoitteisiin tähtäävää? Olisiko järkevämpää rakentaa kurssi esimerkiksi siten, että luento-osuudet olisivat harjoitusten lomassa?

Olimme molemmat syksyllä näiden uusien haasteiden edessä. Saimme rakentaa opetusmateriaalin sisällön opinto-oppaan yleisten tavoitteiden pohjalta. Yhteistyömme on sujunut toinen toistaan tukien: olemme keskustelleet harjoitusten toimivuudesta ja siitä, miten harjoitukset auttaisivat parhaiten juuri tiettyjen puheviestintätaitojen kehittämisessä. Olemme oppineet toisiltamme paljon, ja kahvituntien keskustelut viestintätieteen laitoksen opettajien kanssa ovat auttaneet meitä työssämme. Paljon kysymyksiä on vielä vailla vastusta. Kehittymiselle on tilaa.

Mirja Kontio
Kuopion yliopisto

PUHEVIESTINTÄ KUOPION YLIOPISTOSSA

Puheviestinnän opetus Kuopiossa

Kuopion yliopisto on pienehkö matemaattis-luonnontieteellinen yliopisto. Täällä on noin 2 600 opiskelijaa, joista reilu puolet on naisia.

Puheviestinnän opetusta Kuopion yliopiston kielikeskuksessa on ollut varsinaisesti vuodesta 1984 lähtien. Opetus on ryhmäopetusta enintään 16 opiskelijan ryhmänä. Kaikkiaan tänä lukuvuonna on puheviestinnän opetusta noin 450 tuntia.

Opetuksen tavoitteena on parantaa opiskelijoiden viestintätaitoja esittämisen- ja ryhmätyötilanteissa sekä antaa perustietoa puheviestinnän lainalaisuuksista. Pakollista suullisen viestinnän opetusta (SUVI-kurssi 30 t, 1,0 ov) on proviisorio opiskelijoille (PR) 1. vuosikurssilla. Sosiaalipolitiikan (SP) ja ravitsemustieteen (RT) opiskelijat suorittavat SUVI-kurssin 2. vuosikurssilla ja terveydenhuollon hallinnon opiskelijat (THK) 3. vuosikurssilla.

Opiskelijat voivat valita puheviestinnän opetusta myös vapaavalintaisena kurssinä, esim. tietojenkäsittelyopin, farmasian, kemian ja biokemian ja fysiikan opiskelijat.

Kielikeskuksen suullisen viestinnän tuntiopettajana olen pitänyt kurseja myös muilla laitoksilla esim. ympäristöhygienian laitoksella. Ympäristöhygienian 4. vuosikurssin opiskelijoiden syventävissä opinnoissa on neuvottelu- ja kokoustaitoa painottava opetuskokonaisuus. Myös sosiaalifarmasian ja hammaslääketieteen laitoksilla on jonkin verran lähinnä asiakaspalveluun liittyvää opetusta.

Tarvetta ja kiinnostusta puheviestinnän opetukseen tuntuu olevan laajemmaltikin.

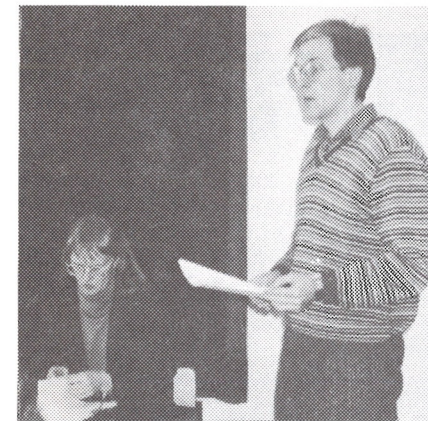
Tuntumia opetustyöstä

Puheviestinnän opettajana aina uudestaan pohtii sitä, mitkä ovat tämän työn pääperiaatteet ja tärkeimmät tavoitteet. Joitakin pohdintoja opetustyön lomasta: - Miten poistaa vääriä mielikuvia esittämisestä (esittäminen on vastenmielistä; minä osaan jo kaiken).

- Miten luoda uusia, positiivisia, realistisempia mielikuvia esittämisestä (minä tein sen, se onnistui, minua kuunneltiin, asia kiinnosti, keskustelua syntyi, pysyin asiassa, esitys ei ollut liian tylsä yms.).
- Miten taata ryhmässä se, että jokainen saa jotakin, ts. "lahjakkaat, kokeneet" esiintyjät kehittyvät ja arat, omia taitojaan vähättelevät rohkaistuvat ottamaan uusia haasteita vastaan.
- Miten laatia harjoituksia erilaisille ryhmille niin, että opiskelijat motivoituisivat työskentelemään.
- Miten työskennellä itse niin, että ilmapiiri olisi vapaa, innostava ja rohkaiseva ja että puheviestinnän kurssi voisi olla iloinen ja haastava poikkeus opiskelijan harmaassa arjessa.

ENGLANNIN TEKSTINYMÄRTÄMISEN OPETTAJIA KOOLLA

Jyväskylässä järjestettiin 18.3. englannin tekstinymmärtämisen opettajien neuvottelupäivä, johon osallistui opettajia useimmista kielikeskuksista. Päivän teemana oli kielitaidon mittaaminen, ja se piti sisällään sekä teoreettista kielikeskustelua pohdiskelua että käytännön kokeilujen raportointia.

Tilaisuuden aluksi tutkija Ari Huhta Korkeakoulujen kielikeskuksesta raportoi englannin uusien tekstinymmärtämiskokeiden kokeiluista. Tähän mennessä on eri kielikeskuksissa kokeiltu kaikkia testimuotoja ja niistä on saatu palautetta sekä opettajilta että opiskelijoilta. Ehkä mielenkiintoisin tulos tähän mennessä on se, että opiskelijan suhtautumisella kokeeseen on jokin verran vaikutusta siinä menestymiseen. Eri koemuotoja opiskelijat pitivät yhtä hyvinä luetun ymmärtämisen mittareina, vaikka yleensä vain monivalinta oli heille ennestään tuttu. Cloze näyttää epäsuosituimmalta kuin muut testit. Tulosten luotettavuus varmistuu vasta kun tähän mennessä vähän käytetyistä testeistä saadaan lisää tietoa. Raportin jälkeen keskusteltiin jatkokokeiluista, joihin opettajilta tuntui löytyvän kiitettävästi mielenkiintoa.

Tilaisuuden toinen puhuja oli Anna Mauranen (Helsingin yliopiston kielikeskus), joka on toiminut Korkeakoulujen kielikeskuksen testausprojektissa teoreettisen viitekehyksen kehittäjänä. Hän alusti oman kielikeskustestausta koskevan raporttinsa käsittelyä tuomalla esiin raportin keskeisimmät ja mielenkiintoisimmat asiat. Hän korosti holistisen, kokonaisvaltaisen kielitaidon mittaamisen merkitystä, johon päästäneen käyttämällä useita erilaisia testejä. Hän toivoi opiskelijoille voitavan antaa sellaisia todistuksia, joissa annetaan nykyistä selkeämpi kuvaus siitä, mitä todistuksen haltija osaa. Lopuksi Anna Mauranen kertoi koordinoimansa tiivistelmiä tutkivan opettajaryhmän työstä ja kokemuksistaan TESOLin konferenssista Chicagosta, jossa hän piti esitelmän.

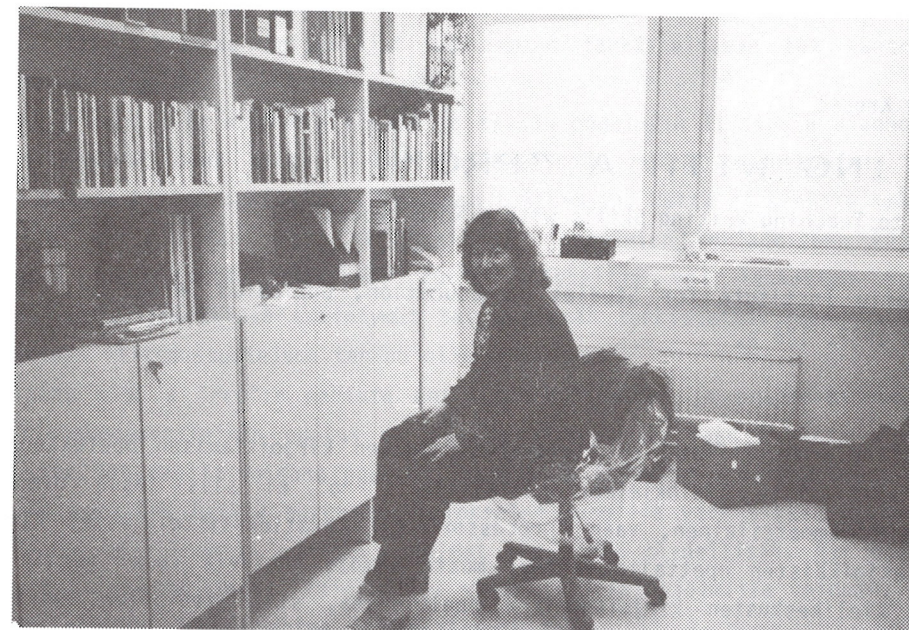
KORKEAKOULUJEN KIELIKESKUS ON NYT TODELLAKIN MUUTTANUT!

Olemme jo melkein kotiutuneet tänne Tourulaan, kuten näistä kuvista voitte havaita.

Tässä on uusi sisäänkäyntimme. Opasteessa lukee: Kovat Kundit, käynti viereisestä ovesta. Emme kuitenkaan ole muuttaneet laitoksemme nimeä KKKK:sta KK:ksi, vaan samasta ovesta pääsee myös alapuolellemme sijaitsevaan kuntokouluun! Älkää siis hämääntykö, kun tulette käymään meillä.

Tältä näyttää toistaiseksi Korkeakoulujen kielikeskuksen kirjasto. Odottelemme kuumeisesti hyllyjä. Tervetuloa penkomaan.

Tutkija työssään - tosin ilman pöytää toistaiseksi.

Materiaalin toimitus ja muut postitustyöt ovat saattaneet hieman viivästyä. Kanslia näyttää nimittäin tältä.

Alku aina hankalaa; muuten meillä on mukavaa täällä. Seuraavaan Kielikeskus uutisten numeroon saamme varmasti jo paraatikuvia uusista tiloistamme.

KIRJAKATSAUS - BOOKS BRIEFLY

Flemming Kress:

WRITING WITH A "PRO"

A Guide to Teaching Writing Skills with a Word Processor.

The Ontario Institute for Studies in Education, Curriculum Series 54. Toronto, Ontario. 1987. 126 s.

Writing with a "Pro" on tietokoneavusteisen kirjoittamisen opetuksen opas-kirja tavallisille äidinkielen opettajille. "Pro" ei siis tässä ole "professional", ammattilainen, vaan "processor" eli tekstinkäsittelylaite. Kirja on tehty lukioikäisten opettajia varten, mutta samoja tehtäviä voisi varsin hyvin käyttää kielikeskusten kirjoittamisen opetuksessa, sillä tehtävien vaikeusaste riippuu kirjoituksen aiheesta, joka on jätetty kokonaan opettajan huoleksi. Kaikki harjoitukset on suunnattu asiakirjoittamisen opettamiseen, kaunokirjallisia tehtäviä ei ole.

Kressin lähtökohta on hyvin realistinen: Useimmissa kouluissa on tietokoneita, mutta harvoin niin monta, että luokan jokainen oppilas voisi työskennellä omalla koneellaan. Kirjoittamisen opetukseen tehtyjä tietokoneohjelmia on toistaiseksi vähän, ja yleensä niiden avulla voidaan harjoitella vain jotakin suppeaa osa-aluetta. Tekstinkäsittelyohjelmat sen sijaan ovat lähes jokaisen opettajan ulottuvilla.

Myös kirjan rakenne ja sisältö ovat käytännönläheiset. Aluksi käsitellään opetuksen järjestämistä erityyppisissä tietokoneoluokissa. Tietokoneen opetuskäyttö osoitetaan mahdolliseksi silloinkin, kun opettajan on tultava toimeen yhden mikron turvin. Heti alussa on myös luettelo mahdollisista ongelmista ja niiden ratkaisuista.

Kirjan pääosana ovat kirjoitustehtävät. Jokaisen tehtävän osalta on esitelty tavoitteet, tarvittava aika ja materiaali, työn järjestäminen eri kokoisissa ryhmissä, työn kulku ja variaatiomahdollisuudet. Ohjeet ovat selkeät ja yksityiskohtaiset. Perusideana on käyttää hyväksi niitä toimintoja, jotka on jotakuinkin kaikissa tekstinkäsittelyohjelmissa, sillä tavalla, että opiskelija joutuu tarkastelemaan tekstin(sä) suunnitelmaa ja rakennetta, etsimään omia tyylillisiä ja kielellisiä heikkouksiaan sekä kokeilemaan ja vertaamaan eri vaihtoehtoja.

Tehtävissä käytetään hyväksi ohjelmien tehokeinoja, tekstin siirtelymahdollisuuksia ja hakukomentoja. Opettaja voi niiden avulla demonstroida kirjoittamisprosessia tai johdattaa opiskelijat huomaamaan tarkasteltavan tai tuotettavan tekstin ominaisuuksia.

Kirjan lopussa on muutamia kielen ja tyylin ongelmiin liittyviä diagnostisia kokeita. Tehtävät ovat tietysti englanninkielisiä, mutta samantapaisia pystyy jokainen suomen kielen opettaja halutessaan tuottamaan. Uutta ei olekaan tehtävien sisältö tai muoto, vaan se, että havaittujen ongelmien korjaamiseen käytetään tietokoneen väsymätöntä hakukykyä: kukin opiskelija voi laskettaa koneella vaikkapa lempivälimerkkinsä esiintymät tai etsittää tarkistettavikseen ne pronomit, joiden viittaussuhteissa tahtoo olla ongelmia.

Writing with a "Pro":n parasta antia on myönteinen ja pragmaattinen näkökulma: Tietokoneavusteinen opetus ei ole itsetarkoitus, vaan konetta käytetään silloin, kun sen avulla voidaan opettaa jokin asia kätevämmän kuin muuten. Tietokonetta ei myöskään hylätä nurkkaan äidinkielen tunnilla vain siksi, että jokaiselle ei ole omaa konetta eivätkä ohjelmat ole vielä täydellisiä. Nyt opetetaan niin hyvin ja monipuolisesti kuin näillä välineillä ja ohjelmilla voidaan, kun on talonpoikaisjärkeä, hyvää tahtoa ja mielikuvitusta.

Maisa Martin

Kirsti Manninen:

KIRJOITTAJAN OPAS

Tieto + taito -sarja, Otava. 119 s.

Kirsti Manninen on tuottelias ja sujuva kirjoittaja. Hän lienee itse kokeillut useimpia esittelemistään lajeista, viihderomaaniesta väitöskirjaan. Ainakin yliopistomaailmassa, missä moni koko ikänsä puurtaa hyvin suppean erikoisan parissa, tällainen monipuolisuus on harvinaista ja ilahduttavaa. Runsaan kirjoittajakokemuksen ansiosta tämä opaskin on varmaan pulpahtanut tekijänsä koneesta melko vaivattomasti ja vauhdikkaasti. Valitettavasti vain vauhti on myös jättänyt jälkensä sekä sisältöön että muotoon - tekstissä esimerkiksi viitataan sivuille, joiden numerot puuttuvat.

Kirjoittajan oppaan sisällysluettelossa on kirjoittamisen lajeja runoista yleisönosastokirjoituksiin, pöytäkirjoista opinnäytteisiin ja oppikirjoista elokuvakäsikirjoituksiin. Kun yhdessä pienessä oppaassa käsitellään näin monia aloja, on selvää, ettei mihinkään ehditä syventyä. Pakinoita ja kolumneja esitellään yhden sivun verran, opinnäytteitä sentään viidellä sivulla. Kirjaan sisältyy vielä ulkoasuohjeita, neuvoja julkaisukanavan löytämiseksi sekä tietoja koulutuksesta ja apurahoista.

Opas lienee suunnattu pääasiassa pöytälaatikkokirjoittajille, joilla on vielä hyvin vähän kokemusta ja tietoa kirjoittamisesta. Kokeneempi tai parikin aikaisempaa opasta lukiin siitä tuskin löytää paljon uutta. Kirjoitustapa ottaa kohderyhmän hyvin huomioon: esimerkit ovat konkreettisia ja ohjeet helposti ymmärrettäviä.

Kirjan hyödyllisin osa voisivat olla kirjallisuusluettelo ja osoitteisto. Mutta kirjallisuusluettelosta puuttuu alan perusteeksiakin - koko luettelo vaikuttaa jotenkin sattumanvaraiselta, ikään kuin siihen olisi sen enempiä miettimättä koottu se, mitä kirjoittajan hyllyssä on ollut. Osoiteluettelo on perusteellisempi, mutta siinäkin on aukkoja: maakuntakirjastoista puuttuu ainakin Keski-Suomi ja paikallisradioiden osoitteita ei näy, vaikka ne tekstissä (s. 14) luvataan.

Aloitteleva ja kouluttamaton kirjoittaja hyötty varmasti siitä, että moni tieto löytyy yksien kansien välistä. Tietokirjaksi tarkoitettu opas saisi kuitenkin olla tarkempi ja systemaattisempi tiedoiltaan.

Maisa Martin

TIEDOTUKSIA - INFORMATION

KORKEAKOULUJEN KIELIKESKUKSEN NAUHOITEPALVELU TIEDOTTAA

Uusia äänitteitä

BBC Science Magazine:

8/88 Annual Meeting of the American Association for the Advancement of Science:
 The Time It Rained Battery Acid; 3'45"
 Relative Cancer Risks - an Assessment; 3'25"
 Taking the Low Road; 3'
 Young Scientists' Exhibition; 3'20"
 How We See Sense; 5'10"
 The Shy Child; 4'

9/88 Watching the Brain at Work; 4'40"
 Climatic Effects of a Mass Extinction; 6'
 Gaia - Religion Or Science; 6'25"
 Holograms Record Charmed Quarks; 6'20"

Uusia video-ohjelmia:

Utbildningsradion:

UR 5888-82/0402 ORD, ORD: På gott och ont del 2 -
 Sammanträdeskolan; 29'

Tilaukset ja tiedustelut: 941-292886 / Tumpila (äänitteet)
 941-292879 / Helin (video-ohjelmat)

KIELTEN ALKEIS- JA JATKO-OPETUKSEN KEHITTÄMISESTÄ

Toimittanut Liisa Löfman (76 s.)

Helsingin yliopiston kielikeskuksessa järjestettiin tammikuun 23. ja 24. päivänä 1987 seminaari, jonka teemana oli kielten alkeis- ja jatko-opetus kielikeskuksissa. Seminaarissa pidetyt esitykset on koottu tähän julkaisuun, jonka tavoitteena on kiinnittää huomio kielikeskusten tarjoamaan alkeis- ja jatko-opetukseen ja sen antamiin mahdollisuuksiin. Julkaisun artikkelit ovat luonteeltaan toisaalta opetusta esitteleviä, toisaalta suoraan opetuksen käytäntöön liittyviä. Artikkelit käsittelevät alkeis- ja jatko-opetuksessa käytettäviä oppimateriaaleja ja -välineitä ja opiskelijoiden aktivointia kursseilla. Julkaisusta saa myös tietoa siitä, millaisena opiskelijat kokevat kielten alkeis- ja jatko-opetuksen kielikeskuksissa. Julkaisu sisältää seuraavat artikkelit:

Eija Vertola: Kielten alkeis- ja jatko-opetus Helsingin yliopiston kielikeskuksessa

Aila Pesonen: Venäjän kielen alkeis- ja jatkokurssit Vaasan korkeakoulussa

Eija Hämäläinen: Oppilaiden aktivointi alkeis- ja jatkokurssilla

Hartmut Schröder: Textorientierte Übungen im fachbezogenen Fremdsprachen unterricht (Deutsch als Fremdsprache): am Beispiel der Entwicklung des Leseverstehens im Bereich der Sozialwissenschaften

Pertti Hurme - Michael O'Dell - Hannele Dufva - Ilkka Raimo: Ääntämisopetusmateriaalia 'pienistä' suurista kielistä Paul Docherty: Computers in language learning and language teaching

Françoise Girard: Le journal télévisé en classe de langue

Liisa Löfman: Millaisena opiskelijat kokevat kielten alkeis- ja jatko-opetuksen kielikeskuksissa

KORKEAKOULUJEN KIELIKESKUKSEN JULKAISUJA Reports from the Language Centre for Finnish Universities

N:o 31

KIELTEN ALKEIS- JA JATKO-OPETUKSEN KEHITTÄMISESTÄ

Seminaari 23.1.—24.1.1987 Helsingin yliopiston
kielikeskuksessa

toimittanut
LIISA LÖFMAN

Jyväskylän yliopisto
University of Jyväskylä

25,-

KORKEAKOULUJEN KIELIKESKUKSEN JULKAISUJA
Reports from the Language Centre for Finnish Universities

N:o 32

DEUTSCH ALS FREMDSPRACHE UND ÖSTERREICH

Beiträge der "Nordischen Tagung für Deutschlehrer und Germanisten" 1.-4. Juni 1986 in Jyväskylä/Finnland

Herausgeber:
HARTMUT SCHRÖDER
CHRISTER SØRENSEN

Jyväskylän yliopisto
University of Jyväskylä

40,-

DEUTSCH ALS FREMDSPRACH UND ÖSTERREICH

Endlich - und gerade rechtzeitig vor der Vierten Nordischen Konferenz, die vom 5. - 7. Mai 1988 in Uppsala stattfindet - ist der Tagungsband der Dritten Nordischen Konferenz erschienen. "Deutsch als Fremdsprache und Österreich" enthält die Beiträge der "Nordischen Tagung für Deutschlehrer und Germanisten", die vom 1. - 4. Juni 1986 in Jyväskylä stattfand. An dieser von der Österreichischen Botschaft in Helsinki, der Fortbildungsabteilung der Universität Uppsala und dem Zentralen Spracheninstitut der finnischen Hochschulen (ZSI) in Jyväskylä gemeinsam organisierten Tagung nahmen rund 150 Germanisten und Deutschlehrer aus Nordeuropa teil.

In den Vorliegenden Konferenzband haben die Herausgeber 10 der insgesamt 22 gehaltenen Beiträge aus vier Themenbereichen aufgenommen. Das Thema Landeskunde Österreich behandeln die Beiträge von Norbert Leser ("Das Österreich der Ersten und Zweiten Republik") und Alfons Kloss ("Aktuelle Aspekte der österreichischen Wirtschaft").

Deutsch und 'Deutsch als Fremdsprache' in Österreich ist Thema der Beiträge von Rudolf Muhr ("Zur Entwicklung des Deutschunterrichts für Ausländer in Österreich und die Diskussion des Faches Deutsch als Fremdsprache" und "Regionale Unterschiede in der deutschen Standardsprache und ihre Auswirkungen auf den Unterricht in Deutsch als Fremdsprache: Die Unterschiede zwischen BRD-Deutsch und österreichischem Deutsch") und Flemming T. Stubkiär ("Bemerkungen zur Aussprache des Deutschen in Österreich").

In die Rubrik Deutschunterricht und Linguistik gehören die Beiträge von Marja Punkki ("Tiefenkasusanalyse, kontrastive Grammatik und Deutschunterricht") und Dagmar Neuendorff ("Überlegungen zur Gestaltung von Dialogen in Lehrbüchern für den Fremdsprachenunterricht auf der Unter- und Mittelstufe").

Über Österreichische Literatur schließlich berichten Burghardt Bendel ("Thomas Bernhard - Dichter, Schelm, Unruhestifter ..."), Sverre Dahl ("Hermann Broch (1886 - 1951) mit den Augen der Forschung gesehen. Ein Überblick.") und Christoph Parry ("Zur Frage der nationalen Identität der österreichischen Literatur. Wie wird einer zum österreichischen Dichter Das Beispiel Paul Celan.").

Der Anhang zum Konferenzband gibt Auskunft über die Veranstaltungen des gesamten Tagungsprogramms sowie über einige der zahlreichen kulturellen Rahmenveranstaltungen. Der Band kann beim ZSI, Universität Jyväskylä, Seminaarinkatu 15, SF-40100 Jyväskylä (Tel. 941 - 292 881) bestellt werden.

Centre de Langues
des Universités

UNIVERSITÉ DE JYVÄSKYLÄ

Seminaarinkatu 15
SF-40100 Jyväskylä
(Finlande)

Service Culturel et Scientifique
de l'Ambassade de France
en Finlande

Ruoholahdenkatu 23 B 41
SF-00180 Helsinki
(Finlande)

2ème Annonce

RENCONTRE NORDIQUE

D'ENSEIGNANTS DE FRANÇAIS

En collaboration avec : - l'Ambassade de BELGIQUE en Finlande et
la Communauté française de Belgique
- l'Ambassade de SUISSE en Finlande
- l'Université de Jyväskylä (Finlande)

Lieu : Université de Jyväskylä (Finlande)

Date : du lundi 6 Juin 1988 après-midi
au vendredi 10 Juin 1988 à 12 heures

Thèmes : Le Français, Langue de Communication Générale et
Langue de Spécialité

- Echange inter-nordique d'expériences
- Technologies modernes et enseignement du français

Rencontre organisée principalement pour :

- les enseignants de français des Centres de langues des Universités (cours destinés aux étudiants d'autres disciplines que littérature et linguistique),
- les enseignants de français du second cycle du second degré,
- et toutes les personnes intéressées par les thèmes en Finlande, Suède, Norvège, Danemark, Islande.

Les organisateurs souhaitent dès à présent connaître vos réactions et éventuelles suggestions: utilisez le bulletin d'inscription ci-joint (date limite d'inscription: 22 Avril 1988).

Merci.

Madame T. NIKKO, Directrice
du Centre de Langues des Univ.:
tél. 358 41 - 292 880

M. J-P DEPEE, Secr. de rech.:
tél. ... - 292 888

M. J-P JASTALE, Att. ling. :
(sauf mer. et jeu. matins)
tél. 358 0 - 694 21 84

M. B. MERTZ, Att. ling. :
tél. ... - 694 22 68

Mme T. DJATEU, Secrét. :
(de 10h30 à 14h00)
tél. ... - 694 21 81

- Activités pédagogiques :

Lundi 6 Juin

- . de 14h à 18h Accueil des participants à l'Université,
bâtiment Musica,
où sera remis le dossier d'inscription.

Les mardi 7, mercredi 8, jeudi 9 Juin (de 9h00 à 12h15 et
de 13h30 à 17h00) seront consacrés aux travaux présentés soit
sous forme de communications générales, soit sous forme de
séances en atelier (modules).

- . Madame Chantal PARPETTE (Ecole Nationale des Travaux Publics
de l'Etat, Vaulx-en-Velin)

Thèmes : 1) Analyse pré-pédagogique: étude de documents de
spécialité (écrits, sonores, vidéo); de documents de
vulgarisation et de documents très spécialisés; traitant
d'un même sujet; reformulations;
2) Mise au point des implications pédagogiques et
applications.

- . Monsieur Vincent MERK (Technische Universiteit Eindhoven,
Pays-Bas)

Thème : Domaine de la communication technico-commerciale
biculturelle.

- . Monsieur Bernard MOREAU (Bureau d'Action Linguistique de
Stockholm)
- . Monsieur Marc SCOTTO D'ABUSCO (Ministère de l'Education
Nationale, Direction de la
Formation et de la Communication)

Thème : Enseignement et télématique:
- de la situation en France et usages pédagogiques;
- complémentarité des supports télématique-informatique-
vidéo-papier;
- communication ou ateliers: divers usages pédagogiques
de la télématique.

- . Madame Ulla JOKINEN (Professeur, Directrice de l'Institut
des Langues Classiques et Romanes,
Université de Jyväskylä)

Thème : Présentation d'un corpus informatisé de moyen français.

Vendredi 10 Juin

- . de 9h00 à 12h00 Table ronde : échanges internordiques,
bilan et perspectives.

- Programme socio-culturel :Lundi 6 Juin

- . 16h Possibilité est offerte d'un tour de Jyväskylä (la ville de Alvar Aalto).
- . 17h15 Réception organisée par la Ville de Jyväskylä à l'intention des participants à la Rencontre Nordique.
- . 18h45 Projection d'un film français.
- . 20h30 Le Festival d'Avignon montage réalisé par le Centre Culturel Français.

Mardi 7 Juin

- . 20h00 Conférence par Monsieur Michel VEUTHEY (ancien Conseiller culturel de l'Etat du Valais, membre du Conseil de la Fondation Pro Helvetia):
"L'évolution de la langue dans la chanson d'expression française (France, Canada, Belgique, Suisse)".

Mercredi 8 Juin

- . 19h30 Conférence par Monsieur Michel VEUTHEY :
"Le langage chez un auteur suisse proche du parler populaire: Charles Ferdinand Ramuz"
avec la projection d'un film tiré de l'oeuvre de Ramuz.

Jeudi 9 Juin

- . 19h00 Dîner offert aux participants par le Service Culturel et Scientifique de l'Ambassade de France.
- . 21h00 Conférence par Monsieur Jean-Marc DEFAYS (lecteur de français à l'Université de Jyväskylä)
"Quatre Belges: le peintre Magritte, l'architecte Horta, l'écrivain Simenon, le chanteur Brel"
avec la projection de cassettes vidéo.

Pendant la durée du stage :

- Programmes Vidéo à la carte proposés par le Centre Culturel Français.
- Emissions de TV5.
- Exposition de livres francophones offerts par l'Ambassade de Suisse en Finlande.
- Dans le cadre du Campus de l'Université - où se tiendront les réunions - et dans les environs immédiats, on trouve musées, salle de cinéma, belles bibliothèques, piscine, salles de sports, terrains de tennis, saunas, promenades, etc... pour la détente du corps et de l'esprit!

Informations pratiques :

- Les frais de voyage et de séjour resteront à la charge des participants ou de leur mandant.

- Possibilités de repas:

- . sur le Campus, dans les restaurants universitaires:
 - Lozzi (14-16 FMK),
 - Ilokivi (à partir de 16 FMK),
 - . cafétérias de l'université (sandwiches, ...);
- . restaurants à proximité immédiate:
 - Ruthin Ravintola (17-26 FMK),
 - Sohvin Krouvi (à partir de 26 FMK).

Le Service Culturel et Scientifique nous offrira le café!

- Pour le logement, voici ce que nous vous proposons:

- . vous choisissez parmi les 3 établissements suivants:

- Kesähotelli Rentukka (hôtel d'été)
Taitoniekantie 9
40740 Jyväskylä tél. 358 41 - 252 211

cadre agréable, 20 mn à pied de l'université, bus; chambres avec douche, WC, cuisinette équipée! téléphone;
chambre pour 1 personne: 170 FMK
chambre pour 2 personnes: 240 FMK

- Hotelli Cumulus
Väinönkatu 5
40100 Jyväskylä tél. 358 41 - 215 211

centre ville, 20 mn à pied de l'université; tout confort;
chambre pour 1 personne: 300 FMK
chambres pour 2 personnes: 440 FMK

- Hotelli Alexandra
Hannikaisenkatu 35
40100 Jyväskylä tél. 358 41 - 212 611

centre ville, 15 mn à pied de l'université; confortable;
chambre pour 1 personne: 300 FMK
chambre pour 2 personnes: 470 FMK

- . vous remplissez le formulaire ci-joint et vous l'envoyez à l'hôtel de votre choix pour assurer votre réservation.
- . veuillez reporter ces indications sur votre Bulletin d'Inscription pour notre information.
- . nous vous remercions de bien vouloir suivre ces formalités.

AFinLAn syysseminariumi 19-20.11.1988

AFinLAn syysseminariumi pidetään 19-20.11.1988 Vaasassa Åbo Akademin opettajankoulutuslaitoksessa ja Vaasan korkeakoulussa. Seminaariumin teemat ovat:

LUOKKAHUONEKESKEISEN VIERAIDEN KIELTEN
OPETUKSEN TUTKIMUS
sekä
ERIKOISALAKOHTAINEN VIESTINTÄ JA
AMMATTIKIELTEN OPETUS.

Seminaariumiin on kutsuttu sekä kotimaisia että ulkomaisia luennoitsijoita, ja myös muilla seminaariumiin osallistujilla on mahdollisuus esittää omia tutkimustuloksia seminaariumin teemoihin liittyvistä aiheista. Tarkoituksena on myös löytää vieraiden kielten ja äidinkielen opetuksen välisiä yhteyksiä.

Ilmoittautumiset seminaariumiin viimeistään 15.9.1988 onneisella ilmoittautumislomakkeella. Tarkempi ohjelma lähetetään myöhemmin kaikille ilmoittautuneille.

AFinLAs höstseminariumi 19-20.11.1988

AFinLAs höstseminariumi anordnas den 19-20 november 1988 i Vasa i Institutionens för lärarutbildning vid Åbo Akademi och Vasa högskolas lokaliteter.

Seminaariumin teemat ovat:

KLASSRUMSORIENTERAD FORSKNING
I FRÄMMANDESPRÅKSPEDAGOGIK
samt
FACKSPRÅKSKOMMUNIKATION -
FORSKNING OCH DIDAKTIK.

Till seminaariumin har inbjudits både inhemska och utländska föredragshållare, och dessutom ges seminaariumedeltagarna möjlighet att presentera egna forskningsresultat inom ramen för seminaariumin teemat. Avsikten är också att finna anknytningar mellan främmandespråks- och modersmålspedagogiken.

Anmälan till seminaariumin senast den 15.9.1988 med bifogad anmälningsblankett. Ett utförligt program distribueras senare åt alla anmälda.

ASSOCIATION SUÉDOISE DE LINGUISTIQUE APPLIQUÉE (ASLA)

Svenska föreningen för tillämpad språkvetenskap

inbjuder till

NORDISKT SYMPOSIUM

om

SKRIVANDE

10 - 12 NOVEMBER 1988

HUMANISTISKT-SAMHÄLLSVETENSKAPLIGT CENTRUM,
UPPSALA

ASLA:s andra höstseminariumi som har teemat SKRIVANDE vänder sig till forskare och praktiker med olika ämnesinriktningar i de nordiska länderna. Syftet är att skapa tillfälle till kontakt och meningsutbyte mellan nordbor engagerade i ämnet SKRIVA i alla dess former. Infallsvinklarna till fenomenet skriva är många men mest har de funktionella, språkliga, pedagogiska och psykologiska perspektiven dominerat. För att få en så bred belysning av ämnet som möjligt kommer seminaariumin att inriktas mot följande fyra deltema:

- Barn och ungdomars skrivande
- Vuxnas skrivande: i yrkeslivet och privat
- Undervisning, metoder och material
- Utveckling, inläring, problem och svårigheter

Till seminaariumin har några plenarföreläsare inbjudits. Dessutom kommer vi att ha sektioner öppna för anmälda föredrag. Föredragen kan hållas på danska, norska, svenska eller engelska. Tid avsatt för varje föredrag är 30 minuter plus 10 minuters diskussion.

Anmälan om deltagande görs på talong nedan. Den skall vara inkommen senast den 1 juni 1988 till ASLA:s sekretariat.

De som önskar delta med föredrag skall tillsammans med anmälan skicka en sammanfattning av föredraget (högst en A-4 sida, kopieringsklar; skriv föredragets titel och ditt namn överst på sidan). Senast den 1 augusti lämnas besked från ASLA om föredraget har blivit antaget. Ett urval av fördragen kommer att publiceras i en symposierapport.

Deltagaravgiften är 300 SvKr för medlemmar i någon av AILA:s nordiska föreningar (ANLA, ADLA, AFinla eller ASLA) och 330 SvKr för övriga. Avgiften inkluderar middag på fredagskvällen samt symposierapport och betalas in på postgiro nr 51 19 20 - 1, betalningsmottagare: ASLA - symposiet, **senast den 15 juni 1988**. Skriv på inbetalningskortet: ASLA:s höstsymposium 1988! **OBS!** Efter detta datum höjs avgiften med 30 SvKr till 330 för medlemmar och 360 för övriga!!

För de som skall övernatta på hotell i Uppsala kan följande förslag vara lämpliga att beakta (reservation för ev prishöjningar):

	Enkelrum:	Dubbelrum:
Scandic Hotell: 018/100280	560: -* 345: -**	670: -* 425: -**
Hotell Linné: 018/102000	625: -* 425: -**	890: -* 600: -**
Hörnan AB, Grand Hotell: 018/139380	420: -* 310: -**	580: -* 410: ..**
Stiftelsen Studentstaden: 018/102120	150: -*** 200: -****	230: -*** 300: -****

* vardag

** helg: natt mot lördag och söndag

*** gemensam dusch och toalett; inkluderar ej frukost

**** egen dusch och toalett; inkluderar ej frukost

Av dessa ligger Stiftelsen Studentstaden i kvarteret intill HSC, där symposiet äger rum. Hotell Linné ligger på gångavstånd (ca 10 minuters promenad). Hörnan ligger i Uppsala centrum (buss nr 1 eller 2; gångtid ca 25 minuter). Scandic Hotell ligger vid E 4:an (norra infarten).

Varje deltagare ansvarar själv för bokning av rum. Boka i god tid!!

Mer detaljerad information med program, tider, lokaler, etc sänds ut i september till dem som anmält sig.

VÄLKOMMEN TILL UPPSALA!!

Britt-Louise Gunnarsson
FUMS
Uppsala univ.
Box 1834
751 48 Uppsala

Caroline Liberg
Inst f lingvistik
Uppsala univ.
Box 513
751 20 Uppsala

ENGLISH SUMMARY

Almost thirty teachers of Finnish written communication from ten universities gathered at the Tampere university to discuss problems in teaching. Talks given at the seminar are summarized below.

Eskö Koivusalo writes about the need to teach writing at the university level. In his theoretical article Koivusalo argues that academic writing differs clearly from writing at school and lists the skills necessary for writing a scientific publication (in natural sciences): the ability to summarize others' works, to verbalise research problems, to present own findings in an illustrative, analytic and comparative way, and to assess own findings and relate them to other researchers' findings. Koivusalo argues that these skills are to a great extent unseparable from the subject matter of the field. Consequently, the subject matter teacher is mainly responsible for the development of the academic writing skills. However, the best way to develop these skills is to have the researcher/teacher and the writing skills teacher co-operate and give personal guidance to their students.

Matti Leinonen discusses the popularisation of science. He deals with the reasons for popular scientific writing and argues that there may be several incentives. One may be an innate urge just to write, another is often a desire to publish - the number of publications is one of the main criteria in ranking scientists. A further reason may be a wish to influence or to teach and inform, and, finally, the writer may want to keep up with current developments. Leinonen complains that often the articles offered for publication in popular science magazines are too long and use too many foreign terms. Sometimes the effort to be as explicit as possible leads to the use of very short sentences and fragmented paragraphs which are not part of normal writing.

Pirkko Muikku reports on a method she has successfully used in teaching writing skills at the academic level. Her method aims at making students more aware of such textual phenomena as cohesion, ways of connecting items and referring to the same item. To help students analyse writings she makes use of the terminology of texlinguistics and three kinds of exercises: thinking about different textual strategies, looking for various ways of reference in real texts and trying to make sense of some really messy examples of jargonese.

Paula Sajavaara also writes about two methods she has found useful in teaching text production. One is called "looping" and it aims at precise expression. After writing on a subject the student underlines the main idea and produces a new text which concentrates on that particular idea. The procedure is repeated at least once again. The other method, the "cube game", helps both to find the main idea and to look at it from outside. On each side

of a cube there is one of the following points of view: 1)describe, 2)analyse, 3)compare, 4)join, 5)apply and 6) argue. The student has to treat the subject first by describing it, then by analysing it and so on.

Anneli Kauppinen discusses the ways in which students can be taught to summarize texts. Summarizing is a reading comprehension skill which presupposes the understanding of the ideas presented in the text. Thus a method directing the student in summarizing must simulate the reading process of a competent reader. The method presented is based on a theory of associative relations developed by professor Leena Laurinen. It helps the reader find the main idea and its associative relations to other propositions by putting relevant questions to the reader. The emphasis is thus on the meaning of the text, not on its surface level.

Jorma Immonen from the University of Turku discusses the teaching of Finnish oral communication which forms part of the general studies required from all students. Three different departments are in charge of the teaching and thus there has been fairly little coordination in planning and carrying out the individual courses. Mr Immonen teaches the students of the humanities and gives a detailed account of their courses which consist of lectures (12 hrs) and demonstrations (14 hrs) in which students practise oral communication skills both individually (presentations) and in groups (interviews, discussions, meetings etc.) Some of these exercises are videotaped for self-assessment purposes.

Anne Alanen and Kristiina Suihko discuss their work as teachers of Finnish oral communication at the language centre of Jyväskylä University. Oral communication studies form a standard part of the general studies required of all students, and their aim is to provide students with communicative skills they need while studying and later for professional purposes. The length of the course varies, depending on the faculty: 10 - 12 hrs of lectures plus 15 - 20 hrs of practice (demonstrations), but in some cases there is only a short practice course which prepares students for their subject seminars. There are several problems: how to meet the future needs of different groups of students and make the exercises useful and motivating; where to get suitable teaching materials for teaching oral communication; and how to integrate lectures and practice in the most efficient way.

Mirja Kontio writes about the teaching of Finnish oral communication at the language centre of Kuopio University which specialises in medicine and natural sciences. Oral communication is compulsory for some students but voluntary for others, depending on their subjects. There seems to be interest in increasing

oral communication teaching. According to the writer the most important goals of her teaching are to remove wrong images on making presentations and create new, more positive and realistic images instead; to find ways to guarantee that different kind of students become motivated and can profit from teaching; and to create an open and encouraging atmosphere in the class.

RESERVATION POUR L'HOTEL

HOTELLIIN

Je réserve 1 lit dans une chambre pour 1 personne
 Varaan 1 paikan 1 hengen huoneesta

2 lits dans une chambre pour 2 personnes
 2 paikkaa 2 hengen huoneesta

dans l'hôtel Alexandra dans l'hôtel Cumulus
 Alexandra hotellista Cumulus hotellista

dans l'hôtel d'été Rentukka
 Rentukka kesähotellista

du au Juin 1988, soit nuits
 kesäkuun ____:sta ____:een 1988, yhteensä ____:ksi vuorokaudeksi

dans les chambres retenues par l'Université de Jyväskylä / le Centre
 de Langues des Universités.
 Jyväskylän yliopiston / Korkeakoulujen kielikeskuksen varaamista
 huoneista.

Date :
 Päivämäärä: _____

Signature:
 Allekirjoitus: _____

NOM et Prénom:
 Nimen selvennys: _____

Adresse:
 Osoite: _____

Code et Ville:
 Postinro, Paikka: _____

Pays :
 Maa : _____

Centre de Langues
des Universités

Service Culturel et Scientifique
de l'Ambassade de France
en Finlande

UNIVERSITÉ DE JYVÄSKYLÄ

Seminaarinkatu 15
SF-40100 Jyväskylä
(Finlande)
Tél. 358 41 - 292 888

Ruoholahdenkatu 23 B 41
SF-00180 Helsinki
(Finlande)
Tél. 358 0 - 694 21 84

BULLETIN D'INSCRIPTION
POUR LA
RENCONTRE NORDIQUE
D'ENSEIGNANTS DE FRANÇAIS

Prière de remplir en caractères d'imprimerie

NOM: _____ Prénom: _____

Lieu de travail: _____

Adresse (personnelle/professionnelle):

Ville: _____ Pays: _____

Suggestions: _____

J'ai réservé 1 lit dans une chambre pour 1 personne
 2 lits dans une chambre pour 2 personnes

dans l'hôtel Alexandra dans l'hôtel Cumulus

dans l'hôtel d'été Rentukka

du _____ au _____ Juin 1988, soit _____ nuits

dans les chambres retenues par l'Université de Jyväskylä / le Centre
de Langues des Universités.

ILMOITTAUTUMISLOMAKE
AFinLAn SYYSSYMPOSIUMIIN VAASASSA 19-20.11.1988

Ilmoittaudun AFinLAn syysseminariin Vaasassa 19-20.11.1988.

Nimi: _____

Osoite (työ): _____

Osoite (koti): _____

Puh (työ): _____ (koti): _____

Olen lähinnä kiinnostunut (teema): _____

Olen halukas pitämään esitelmän aiheesta _____

Pidän esitelmän suomeksi ruotsiksi englanniksi saksaksi

Liitän mukaan n. 200-300 sanaa sisältävän abstraktin.

Olen kiinnostunut osallistumaan mahdollisesti järjestettävään yhteiseen illalliseen lauantai-iltana.

Maksan osallistumismaksun (75 mk 1.9.1988 asti; 100 mk 1.9.1988 jälkeen) postisiirtotilille TA 234418-8. Osallistumismaksu sisältää kahvitarjoilun ja jaettavat monisteet. Maksua ei voida palauttaa.

Lähetetään Rolf Palmbergille osoitteella Åbo Akademi, Opettajankoulutuslaitos, PI 311, 65101 Vaasa, tai Anita Nuopposelle osoitteella Vaasan korkeakoulu, Raastuvankatu 31, 65100 Vaasa.

Seuraavista hotelleista varattu huoneita symposiumiin osallistujia varten:

- Central	1h huone 245,-	2h huone 335,-	lisävuode 100,-
- Coronet	1h huone 345,-	2h huone 480,-	lisävuode 90,-
- Wasa	1h huone 260,-	2h huone 320,-	lisävuode 100,-
- Hostel Tekla	1h huone 150,-		lisävuode 70,-

Hotellivaraukset varmuusmääränsä aikana osoitteella:

Vaasan matkailu- ja kongressitoimisto/Margit Sellberg, PI 3 (Raastuvankatu 30), 65101 Vaasa. Puh. 961-251 142, telex 74292, telefax 128 862.

ANMÄLNINGSBLANKETT till
AFinLAs HÖSTSYMPOSIUM I VASA 19-20.11.1988

Jag anmäler mig till AFinLAs höstsymposium i Vasa 19-20.11.1988.

Namn: _____

Adress (arbete): _____

Adress (hem): _____

Tel (arbete): _____ (hem): _____

Jag är främst intresserad av (tema): _____

Jag är intresserad av att hålla ett föredrag om _____

Föredragsspråket är finska svenska engelska tyska _____ .

Jag bifogar ett abstract på ca 200-300 ord.

Jag är intresserad av att delta i en eventuell gemensam middag på lördagskvällen.

Jag betalar deltagaravgiften (75 mk t.o.m. 1.9.1988; 100 mk efter 1.9.1988) på postgirokonto TA 234418-8. Deltagaravgiften inkluderar kaffeservering och det material som utdelas på symposiet. Avgiften kan inte återbetalas.

Sändes till Rolf Palmberg, Åbo Akademi, Institutionen för lärarutbildning, Pb 311, 65101 Vasa, eller Anita Nuopponen, Vasa högskola, Rådhusg. 31, 65100 Vasa.

Stadens kongressbyrå har reserverat hotellrum för symposiedeltagarna på följande hotell:

- Central	enkelrum 245,-	dubbelrum 335,-	extrabädd 100,-
- Coronet	enkelrum 345,-	dubbelrum 480,-	extrabädd 90,-
- Wasa	enkelrum 260,-	dubbelrum 320,-	extrabädd 100,-
- Hostel Tekla	enkelrum 150,-		extrabädd 70,-

Hotellbeställningar säkrast under augusti till:

Vasa turist- och kongressbyrå/Margit Sellberg, Pb 3 (Rådhusgatan 30), 65101 Vasa. Tel 961-251 142, telex 74292, telefax 128 862.

Jag anmäler mig till ASLA:s höstsymposium 1988.

Namn:.....

Adress:.....

.....Tel:.....

Jag vill också bidra med ett föredrag med titeln:

.....
(OBS!! Skicka med sammanfattning!!)

Jag behöver något av följande vid mitt föredrag:

kassetbandspelare

video, typ:.....

annat:.....

Insändes senast den 1 juni, 1988 till:

Caroline Liberg, Inst f lingvistik, Uppsala univ., Box 513,
S-751 20 Uppsala, Sverige.

KORKEAKOULUJEN KIELIKESKUKSEN JOHTOKUNTA 1.1.1988 - 31.12.1989

Varsinaiset jäsenet

Vs. lehtori Raija Hämelin
Helsingin yliopiston kielikeskus

Johtaja Liisa Löfman
Tampereen yliopiston kielikeskus

Johtaja Hans Nordström
Åbo Akademi Språktjänst

Vt. tiedesihteeri Leena Pirilä
Opetusministeriö

Prof. Kari Sajavaara
Jyväskylän yliopisto
Englannin kielen laitos

Johtaja Pirkko Tainio
Tampereen teknillinen korkeakoulu

Apul.prof. Tapio Vaherva
Jyväskylän yliopisto
Kasvatustieteen laitos

Tutkija Helena Valtanen
Korkeakoulujen kielikeskus

Vt. johtaja Tuija Nikko
Korkeakoulujen kielikeskus

Varajäsenet

Johtaja Marga Margelin
Joensuun yliopiston kielikeskus

Johtaja Birgitta Vehmas
Lapin korkeakoulun kielikeskus

Lehtori Ullamaija Fiilin
Helsingin yliopiston kielikeskus

Tiedesihteeri Leena Luhtanen
Opetusministeriö

Apul.prof. Raija Markkanen
Jyväskylän yliopisto
Englannin kielen laitos

Tuntiopettaja Heidi Kahanpää
Jyväskylän yliopiston kielikeskus

Apul.prof. Jorma Fkola
Jyväskylän yliopisto
Opettajankoulutuslaitos

Tutkija Markku Helin
Korkeakoulujen kielikeskus